

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA TĚLESNÉ A SPORTOVNÍ VÝCHOVY

**VZNIK A HISTORICKÝ VÝVOJ KLASICKÉHO LYŽOVÁNÍ
V OBLASTI PERNINKU A ABERTAM DO ROKU 1989**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Iveta Dibelková

Učitelství pro 1.stupeň ZŠ

Vedoucí práce: Mgr. Radek Zeman

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 1. dubna 2015

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu diplomové práce Mgr. Radku Zemanovi za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při vypracování této práce. Vřelé poděkování patří zakladatelům lyžařských oddílů ve složení Pavla Schreibera, Gerharda Krakla, Egona Hofmanna, Jiřího Holého a Rudolfa Holého za propůjčení archivních materiálů, cenných oddílových kronik. Všem těmto pamětníkům patří poděkování za ohlédnutí do historie. Dále děkuji Josefu Graulíkovi mladšímu za ochotu a vstřícnost. Zvláštní poděkování patří Rudolfu Höhnlovi za cenné informace a Gerhardu Kraklovi za pomoc a umožnění čerpat informace z osobního archivu.

ZDE SE NACHÁZÍ ORIGINAL ZADÁNÍ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	3
ÚVOD	5
1 CÍL PRÁCE	7
1.1 HLAVNÍ CÍL.....	7
1.2 DÍLČÍ CÍLE A ÚKOLY	7
1.3 METODY	7
1.3.1Přehled pramenů a literatury.....	8
2 HISTORIE LYŽOVÁNÍ VE SVĚTĚ	9
2.1 PŘEDCHŮDCI LYŽÍ.....	9
2.2 PŘEDSPORTOVNÍ VYUŽITÍ LYŽÍ.....	9
2.3 SPORTOVNÍ LYŽOVÁNÍ V EVROPĚ	11
3 KLASICKÉ LYŽOVÁNÍ V KRUŠNÝCH HORÁCH	12
3.1 POČÁTKY SPORTOVNÍHO LYŽOVÁNÍ	12
3.2 BUDOVNÍ SKOKANSKÝCH MŮSTKŮ.....	14
3.3 POPIS REGIONU – ABERTAMY A PERNINK.....	16
3.4 BĚH NA LYŽÍCH V ABERTAMECH.....	18
3.4.1 Lyžařský klub Jiskra Abertamy.....	18
3.4.2 TJ Jiskra Abertamy (1959 – 1965).....	20
3.4.3 Vznik TJ RZ Abertamy (1966 – 1971).....	22
3.4.4 „ Zlatá éra“ lyžařského oddílu (1972 -1978).....	24
3.4.5 Organizace NKZ a P-ČSR smíšených družstev (1979 – 1981)	27
3.4.6 Ukončení činnosti TJ RZ Abertamy (1982 – 1989).....	28
3.4.7 Abertamské štafety míru.....	30
3.5 BĚH NA LYŽÍCH V PERNINKU.....	32
3.5.1 Původ TJ Sokol Pernink	32
3.5.2 Vznik TJ Sokol Pernink (1964 – 1970).....	33
3.5.3 Areál u fotbalového hřiště (1971 – 1974)	34
3.5.4 Ukončení činnosti (1975 – 1985).....	35
3.6 SKOKY NA LYŽÍCH A ZÁVOD SDRUŽENÝ.....	36
3.6.1 Počátky skoků a závodu sdruženého.....	36
3.6.2 Zlaté období 70. let 20. století	38
3.6.3 Konec skoků na lyžích (1972 – 1973)	41
4 ZAKLADATELÉ LYŽAŘSKÉHO ODDÍLU TJ RZ ABERTAMY	42
4.1 JAN ZENKER	42
4.2 PAVEL SCHREIBER	42
4.3 GERHARD KRAKL.....	43
4.4 EGON HOFMANN.....	44
4.5 JOSEF GRAULÍK	45
5 ZAKLADATELÉ LYŽAŘSKÉHO ODDÍLU TJ SOKOL PERNINK.....	46
5.1 JIŘÍ HOLÝ.....	46
5.2 RUDOLF HOLÝ	46
6 OHLÉDNUTÍ SE ZAKLADATELI	47
6.1 ROZHOVOR S PAVLEM SCHREIBEREM	47
6.2 ROZHOVOR S RUDOLFEM HOLÝM	48
6.2 ROZHOVOR S GERHARDEM KRAKLEM.....	49
7 ÚSPĚCHY ZA HRANICEMI REPUBLIKY.....	51

7.1 RUDOLF HÖHNL	51
DISKUZE	52
ZÁVĚR.....	54
RESUMÉ.....	55
SEZNAM LITERATURY	56
8 PŘÍLOHY.....	I
8.1 PŘÍLOHA 1 - SRAZ NĚMECKÉHO SPOLKU CVIČITELŮ „TURNFEREIN“ V PERNINKU	I
8.2 PŘÍLOHA 2 - ZIMNÍ CESTY Z PERNINKU DO ABERTAM ROKU 1910.....	I
8.3 PŘÍLOHA 3 - PAVEL SCHREIBER.....	II
8.4 PŘÍLOHA 4 - SCHREIBERŮV DIPLOM ZA 1. MÍSTO VE ŠTAFETĚ V ROCE 1954	II
8.5 PŘÍLOHA 5 - JAN ZENKER NA LYŽÍCH	III
8.6 PŘÍLOHA 6 - TJ JISKRA ABERTAMY. ZLEVA KÖNIG, SCHREIBER, HOLÝ, HOFMANN.	III
8.7 PŘÍLOHA 7 - DIPLOM PŘEBORNÍKA OKRESU	IV
8.8 PŘÍLOHA 8 - SKUPINOVÉ FOTO.....	IV
8.9 PŘÍLOHA 9 - ZÁVODY NA KOLEČKOVÝCH LYŽÍCH V ABERTAMECH.....	V
8.10 PŘÍLOHA 10 - PŘEBOR JEDNOTY (JAN ZENKER, ZA NÍM JOSEF GRAULÍK)	V
8.11 PŘÍLOHA 11 - PŘÍPRAVA NA SOUSTŘEDĚNÍ DO NDR.....	VI
8.12 PŘÍLOHA 12 - PETR LET A ONDŘEJ TRNKA	VI
8.13 PŘÍLOHA 13 - SOUSTŘEDĚNÍ NA MÁCHOVĚ JEZEŘE	VII
8.14 PŘÍLOHA 14 - NKZ A P - ČSR SMÍŠENÝCH DRUŽSTEV	VII
8.15 PŘÍLOHA 15- DOSTUPNÝ PŘEHLED ABERTAMSKÝCH ŠTAFET Z LYŽAŘSKÝCH ZÁZNAMŮ VIII	
8.16 PŘÍLOHA 16 - ZLEVA GABRIEL KOUBEK, JAN ZENKER, JOSEF GRAULÍK	IX
8.17 PŘÍLOHA 17 - AREÁL ABERTAMY – HŘEBEČNÁ.....	IX
8.18 PŘÍLOHA 18 - SKOKANI HOLUB JOSEF A HOLUB SIEGFRIED, UPROSTŘED HOFMANN.....	X
8.19 PŘÍLOHA 19 - ROZHODČÍ 1. TŘÍDY JIŘINA HNÁTOVÁ A GERHARD KRAKL.....	X
8.20 PŘÍLOHA 20 - EGON HOFMANN, 2015	XI
8.21 PŘÍLOHA 21 - JOSEF GRAULÍK	XI
8.22 PŘÍLOHA 22 - RUDOLF HOLÝ.....	XII
8.23 PŘÍLOHA 23 - POHLED ZE SKOKANSKÉHO MŮSTKU (ABERTAMY).....	XII
8.24 PŘÍLOHA 24- RUDOLF HÖHNL	XIII

SEZNAM ZKRATEK

ATUS	Arbeiter Turn und Sportverein (Dělnický skokanský a sportovní spolek)
CS	Celostátní spartakiáda
ČOS	Československá obec Sokolská
ČR	Česká republika
ČSSH	Československé sportovní hry
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSTV	Československý svaz tělesné výchovy a sportu
DSO	Dobrovolná sportovní organizace
FIS	Fédération Internationale de Ski (Mezinárodní lyžařská federace)
HDW	Hauptverband der Deutschen Wintersportvereine (Hlavní svaz Německých zimních sportovních spolků)
CHZ	Chemické závody
KČT	Klub Českých turistů
KČST	Klub Československých turistů
KKZ	Krajský kvalifikační závod
KV ČSTV	Krajský výbor Československého svazu tělesné výchovy
KZ	Kvalifikační závod
LK	Lyžařský klub
MDD	Mezinárodní den dětí
M – ČSR	Mistrovství české republiky
M - ČSSR	Mistrovství československé republiky
MLK	Mezinárodní lyžařská komise
MNV	Místní národní výbor
MS	Mistrovství světa
NDR	Německá demokratická republika
NKZ	Národní kvalifikační závod
n.p.	národní podnik
OH	Olympijské hry
OV	Okresní výbor
P – 40	typ můstku
RH	Rudá hvězda
SL	Svaz lyžařů
SLRČS	Svaz lyžařů Republiky Československé
SP	Světový pohár
SRN	Spolková republika Německo
SSM	Socialistický svaz mládeže
SŠD	Sportovní škola dorostu
St. Moritz	Svatý Mořic
SVAZARM	Svaz pro spolupráci s armádou
TJ	Tělovýchovná jednota
TJ RZ	Tělovýchovná jednota Rukavičkářské závody
TSM	Tréninkové středisko mládeže
ÚSL	Ústřední sekce lyžování
VŘSR	Velká říjnová socialistická revoluce
VSL	Výbor svazu lyžování
VT	Výkonnostní třída

WSV Wintersportverein (Zimní sportovní spolek)
ZOH Zimní olympijské hry

Úvod

„Není nic krásnějšího, než bílé, mrazivé, zimní ráno. Slunce se odráží od zasněžené krajiny a vytváří třpytivé odlesky. Místy jsou na sněhu větrem vyfoukané vlny. Nazujete běžky, nastoupíte do dvojité stopy vinoucí se po pláni jako had a vyrazíte....“

Iveta Dibelková

Trvalo celá staletí, než se lyže, které dnes vlastní téměř každý, vyvinuly od sněžnic do současné podoby. Zároveň s nimi se vyvíjel i způsob, jakým se používaly. Nejprve k chůzi, následně ke skluzu po sněhu, aby přešly od zábavy a kratochvíle k závodnímu lyžování. Po celou dobu se v lehkém skluzu formovaly první lyžařské spolky a kluby, sdružující sportovní nadšence a bylo jen na nich, jaký druh sportu si zvolí, zda severské, či klasické disciplíny.

Do Krušných hor, nejlidnatějšího pohoří v Evropě, se lyže a lyžařské umění na konci 19. století postupně dostávaly nejprve prostřednictvím norských instruktorů a později díky domorodému německému obyvatelstvu na saské straně. České krušnohorské obyvatelstvo vyznačující se do té doby mnohaletým jednotvárným životem v poklidné a vyrovnané symbióze s krajinou náhle pocítilo vzrušení z těchto průkopníků sportovního lyžování a projevilo neskutečnou touhu naučit se lyžovat. Proto se k novátorskému proudu přidávalo mnoho příznivců, aby dosud neznámé způsoby lyžování šířili mezi obyvateli pohraničí.

Podobné začátky prožívalo klasické lyžování v Abertamech a Perninku. V horských obcích, ležících v samém středu Krušnohoří, první sportovní kluby zakládalo německé obyvatelstvo již na konci 19. století a teprve poté navázali čeští starousedlíci. Po druhé světové válce byly i zde založeny sportovní kluby, lyžařské oddíly, školy dorostu, které poskytovaly dosud nevídaný pohled na sportovní vyžití na horách.

Z mnoha nabízených podob sportu se zde prosadil běh a skok na lyžích a závod sdružený. Začaly se formovat první lyžařské oddíly a postupně přecházely v tělovýchovné jednoty sdružující všechny příznivce sportu.

Bylo mi deset let, když jsme se přistěhovali a já jsem se poprvé postavila na úzké dřevěné lyže do bílé stopy. V roce 1972 jsem se stala členkou lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy, kde jsem úspěšně závodila v běhu na lyžích a později působila jako trenérka a rozhodčí. I když mne úspěchy v soutěžích těšily, teprve s odstupem času jsem si uvědomila, že to byl především stmelený kolektiv lyžařů a skupina vedoucích, ke kterým

se vracím ve svých vzpomínkách, že mi v paměti nezůstávají naběhané kilometry a námaha při tréninku, ale společně prožité chvíle s lidmi.

K tomu, aby se člověk v Krušných horách cítil doma, potřeboval nejen své blízké či rodinu, ale i pocit sounáležitosti s těmi, kteří tu žijí a věnují se vám. V mém případě to byli lidé spojení s lyžařským sportem v Perninku a v Abertamech, sportovci tělem, duší a srdcem, vedoucí, trenéři, kteří všechen svůj volný čas bez nároku na odměnu věnovali nám, mladé generaci.

Je třeba uchovat historii, na kterou se možná už zapomnělo.

1 CÍL PRÁCE

1.1 HLAVNÍ CÍL

Hlavním cílem této práce je vytvořit ucelený přehled historického vývoje klasického lyžování (běžecké lyžování, skoky na lyžích, závod sdružený) v oblasti Perninku a Abertam.

1.2 DÍLČÍ CÍLE A ÚKOLY

- Prozkoumat a chronologicky uspořádat dané zdroje informací
- Zpracovat historii lyžařských oddílů
- Interpretovat historii běžeckého lyžování, závodu sdruženého a skoku na lyžích na základě prostudované literatury a výpovědí pamětníků
- Vyhledat osobnosti, které se podílely na činnosti lyžařských oddílů v Abertamech a Perninku

1.3 METODY

V mé diplomové práci jsem při vyhledávání a shromažďování historických pramenů a literatury a při poznávání minulosti využila heuristický způsob práce, který mi umožnil seznámit se s prací téměř historika. Získané písemné prameny úředního a osobního charakteru jsem podrobila systematickému rozboru a kritickému zkoumání, výpovědi pamětníků jsem porovnála s písemnými prameny a použila v místech s chybějícími zdroji.

Dosažené informace jsem uspořádala, porovnála a s použitím pramenů a zdrojů jsem vytvořila sled událostí tak, jak za sebou následovaly. Výsledky uvedeného historického poznání jsem sepsala do konečné podoby v diplomové práci. Dotazování u pamětníků jsem na počátku vedla formou volných, neformálních rozhovorů, z důvodu upřesnění určitých událostí jsem přešla na rozhovory polostrukturované.

1.3.1 PŘEHLED PRAMENŮ A LITERATURY

Důležitým přínosem pro sepsání mé práce bylo probádání a čerpání z historických písemných pramenů, zejména ze soukromých archívů zakladatelů lyžařských oddílů. Doplněno bylo o údaje z lyžařských kronik obou oddílů, z kroniky města Abertamy a obce Pernink, z místních periodik Herzgebirge Luft a Abertamské noviny. K práci byly přiloženy dobové fotografie autora a zaznamenány jeho vzpomínky.

Osobní setkání se zakladateli lyžařských oddílů, trenéry a závodníky osvětlilo mnoho nejasných míst v historii.

K nejvíce používaným sekundárním zdrojům patřily knihy popisující historii a vývoj lyžování globálně (110 let našeho lyžování, Zlatá kniha lyžování, Naše skokanské můstky) a titul vystihující charakteristiku obyvatel Krušných hor (Znovuobjevené Krušnohoří).

2 HISTORIE LYŽOVÁNÍ VE SVĚTĚ

2.1 PŘEDCHŮDCI LYŽÍ

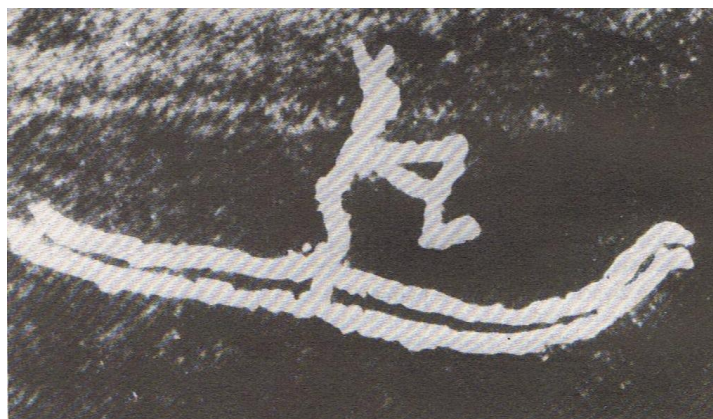
Již od pradávna se lidé snažili přežít v nejstarších arktických a subarktických oblastech Eurasie. V krajinách typických svými drsnými podmínkami, nacházejících se ve střední Asii v Altajských horách a nebo v severní Evropě na území dnešní Skandinávie, se stalo nutností najít nějaký zvláštní způsob pohybu na sněhu. Ten umožnily lyže, protáhlá prkýnka, která se nepropadala a umožňovala vysokohorským kočovným národům severu rychlý přesun za zdrojem obživy. Zpočátku se pochopitelně nejednalo o lyže dnešní podoby. V primitivní formě to byla chodidla obalená zvířecí kůží nebo slámou. Později vynalezené sněžnice měly za úkol chránit nohu, zvětšit její plochu chodidla a usnadnit chůzi ve sněhu, v mokřadech i v bahnitém terénu (Gnad, 2006).

Snadno vyrobitelný dřevěný rám, vypletený kůží byl upoutaný k botám a sloužil jako přepravní pomůcka především zemědělcům, trvale žijícím na jednom místě.

2.2 PŘEDSPORTOVNÍ VYUŽITÍ LYŽÍ

Postupné prodlužování délky a zužování plochy sněžnice významně změnilo její tvar. Chůzi nahradil rychlejší skluz na sněhu. Seveřané uměli opracovávat dřevo a dvě podlouhlé desky se zvednutou špičkou, jejichž zřejmá podoba se nám dochovala v prehistorických rytinách a skalních malbách, spatřily světlo světa. Podle převážné většiny raných historických pramenů jsou lyže nazývány „ski“, slovo samotné je však islandského původu, kde „Scidh“ je označení pro kus dřeva (Kulhánek, 1989).

Důkazem, že prehistorický člověk lyžoval, se stala zachovalá rytina ve skalním útesu na ostrově Rödöy v Norsku, zhotovená cca 2500 let př. n. l. Postava se pohybovala na nestejnorodých lyžích a v ruce třímala hůl zahnutého tvaru. Při bližším zkoumání byla vědci zjištěna skutečná délka obou lyží. Kratší Hotingská lyže o délce 110 cm a původní šířce 16 cm nalezená 1921 ve švédském Hotingu si však ponechává prvenství nejstarší objevené lyže (Kulhánek, 1989).

Obr. 1 Skalní kresba lyžaře z Rödöy v Norsku zhotovená cca 2 500 let př. n. l.

Nejstarší literární prameny, dílo gotického mnicha Jordanese - *De origine activusque Gortarum* z roku 552, posléze kniha *De bello Gothico* byzantského historika Prokopiososa ze 6. st. n. l. a v neposlední řadě předmluva dánského historika Saxo Grammatica ke knize *Historie Dánska – Gesta Danorum* z roku 1200, se zabývají severskými národy v souvislosti s výrazem „Skrida“, což volně znamená klouzati se. Byli to klouzající se Finové, Skridfinne, kteří používali k přepravě do nepřístupných míst podivná dřevěná prkénka, zanechávající na sněhu souběžný dvojitý otisk (Chovanec, 1989).

Ač považujeme toto období za předsportovní, Magnusovy Dějiny severských národů z roku 1555 již potvrzují organizaci soutěží v běhu na lyžích mezi lidem a králi, tedy prvopočátek závodního lyžování (Kulhánek, 1989).

Od 16. století najdeme mnoho písemných zmínek o lyžování ze Skandinávie, Ruska, Polska, Číny, Koreje i Japonska, ovšem nejvýznamnějším spisem o severských národech je dílo *Carta Marina* z roku 1539. Švéd arcibiskup z Upsaly Olaf Magnus v něm hovoří o mužích a ženách pohybujících se na protáhlých kusech dřeva, na jedné straně špičatých a zdvižených, na straně druhé ukončených přímo za patou jezdce. „Zobáci“ lyže, jak byly tyto jehly nazývány, sloužily k rychlému přesunu při lovu zvěře a řídily se pomocí hole.

Rakouský vyslanec Sigismund z Herbersteinu potvrzuje používání jedné dlouhé hole k udržení stability na lyžích. V 16. století detailně popisuje lyžaře v západní části Uralu, kteří hůl používají při zatáčení, k odrážení při jízdě po rovině. „*Čtvery saně se zapřaženými koňmi, mezi nimi dva lyžaři na velmi krátkých lyžích s jednou holí delší než člověk*“ (Kulhánek 1989, s. 25).

2.3 SPORTOVNÍ LYŽOVÁNÍ V EVROPĚ

Kolébku lyžování jako sportovního odvětví je považován sever Evropy, především Norsko. První sportovní hnutí propagující běh a skok na lyžích se poprvé objevilo v okolí města Kristianie v roce 1624 a teprve o dvě stě let později se tento nový trend přesunul do norské provincie Telemarken. Zdejší první registrovaný skok na lyžích poručíka Olava Ryee o délce 9,5 m a první závod v běhu na 5 km 1844 v norském Tromsø lze považovat za počátek sportovního využití lyží (Kulhánek, 1989).

Prvním slavným mistrem ve skoku na lyžích byl Nor Aversen Sondre Norheim z provincie Telemarken. Tento mimořádně talentovaný sportovec byl znám svojí odvahou experimentovat s technikou odrazu i doskoku. Spoléhal při tom na speciálně tvarované lyže s upraveným vázáním a ty mu umožnily k bravurně zvládnuté technice jízdy přidat i telemarský oblouk. To všechno se mohli naučit i žáci v Norheimově první lyžařské škole na světě (Kulhánek, 1989). Skákalo se i v roce 1884 na prvních norských závodech na můstku v Huseby Hill. Ty se v roce 1892 přesunuly do míst dnes nejslavnějšího závodu světa Holmenkollen a až do první světové války zůstaly vrcholným evropským mistrovstvím (Gnad, 2006).

Skoky na lyžích se do Evropy postupně šířily prostřednictvím norských mistrů ve skoku, kteří tuto disciplínu vyučovali. Pod vedením Hagbartha Steffense se v roce 1896 v Dolních Štěpanicích konal první čtyřdenní kurs ve skoku na lyžích. První skoky z dřevěného můstku inspirovaly mnohé sportovní nadšence. Ti na počátku 20. století stavěli skokanské můstky téměř všude v místech, kde ležel sníh. Jednalo o sněhové můstky, které s odchodem zimy opět zanikly. Opravdové můstky se v Krušných horách začaly budovat ve dvacátých letech a většinu z nich postavily německé kluby. (Slavík a Slavík, 2003).

Mimořádný význam z hlediska propagace běžeckého lyžování v Evropě měl nepochybně norský badatel Fridtjof Nansen. Polárník, jenž v roce 1888 přešel na lyžích Grónsko, vypověděl, že takto náročná cesta nezpevňuje jen svaly a celé lidské tělo, ale i vůli a duši člověka. Své zážitky pak podrobně zveřejnil v knize „ Na lyžích napříč Grónskem “ v roce 1890. Stal se významným propagátorem klouzavého pohybu (Gnad, 2002).

3 KLASICKÉ LYŽOVÁNÍ V KRUŠNÝCH HORÁCH

V úvodu je třeba podotknout, že základními dvěma odvětvími sportovního lyžování jsou alpské disciplíny (dříve sjezdové) a severské (dříve klasické) zahrnující běh na lyžích, skoky na lyžích a severskou kombinaci (dříve závod sdružený). Oblast Abertam a Perninku poskytovala ideální podmínky pro vznik a rozvoj disciplín klasických.

3.1 POČÁTKY SPORTOVNÍHO LYŽOVÁNÍ

Počátky sportovního lyžování v Krušných horách jsou spjaty s neskutečnou touhou naučit se lyžovat. V závěru 19. století se zde jezdilo samostatně, pro zábavu a kratochvíli. Byli to norští lyžařští instruktoři, kteří do Krušnohoří přivezli Telemarský krok, tak se totiž nazýval střídavý skluz na lyžích. Postupně se k nim přidávali vycvičení amatérští instruktoři z řad členů ČSK, kteří zájemcům o lyžování předávali odborné instrukce. Posléze zavedli používání dvou holí. Jakmile lyžaři okusili tuto dvojitou výhodu, kovovou hůl opatřenou železným kotoučem okamžitě odložili. Ač středem zájmu lyžařských průkopníků a milovníků bílé stopy byla již tehdy známá lyžařská centra Krkonoše, Šumava, Středočeská pahorkatina, vyznavači lyží objevili další vhodný terén – Krušné hory (David et al. 2013).

Zatímco prvními pohybujícími se lyžaři po českém území byli synové městského rady Krause z Görlitz, kteří se v roce 1880 proklouzali k Petrově boudě v Krkonoších, první krušnohorské lyžování bylo spojené s německým obyvatelstvem. Lyžaři německé národnosti zakládali kluby, z nichž nejvýraznější Hauptverband der Deutschen Wintersportvereine existoval již od roku 1909 (David et al. 2013).

Na německé straně Krušných hor byli běžci na lyžích poprvé viděni v roce 1893. Jednalo se o norské studenty Hornické akademie ve Freibergu. Domorodí obyvatelé byli lyžemi uchvázeni a o rok později se ve městě Sayda vyrábějí první saské lyže. Na stavbě úzkokolejných železničních dráh Cranzahl – Oberwiesenthal se v letech 1895–1897 podíleli norští inženýři. Vybavení klouzajícími prkénky dávají definitivní sbohem oválným vypleteným rámcům v pohraničí. Nová vlna příznivců lyžování v Annabergu zakládá „Ski-Klub Norweger 1896“, v pořadí třetí německý spolek (Schenke, 2008).

Z archivních pramenů víme, že roku 1894 se v českém pohraničí objevují lyže také prostřednictvím saských lyžařů z Drážďan a Lipska, kteří měli výhodné vlakové spojení až do tehdejší pohraniční obce Rakouska – Uherska, Moldavy. Tato část hor se do Saska pozvolně snižuje, a tak Moldavsko bylo nejvyšším místem, které mohli dosáhnout vlakem. Česko-německé obyvatelstvo lyžovalo v této lokalitě mezi nádražím a Moldavou nazývané „Kapsa“.

Zhruba ve stejném období se lyžařský sport rozvíjel i v západní části Krušných hor mezi Kraslicemi, Jáchymovem a hraničními Vejprty. Na přelomu století se k saským lyžařům připojili i první lyžaři z Teplic. Po roce 1900 se proud německých lyžařů stále zvětšoval a přidávali se k nim i obyvatelé, bydlící na české straně Krušnohoří. Hlavně obyvatelé horských obcí začali používat lyží k praktickým účelům a nutnosti při pohybu v zasněženém terénu. Mezi první průkopníky patřili lesní dělníci a personál na panství knížete Clary – Aldringena, který opatřil lyže svému personálu.

K dalším českým lyžařům patřil tehdejší podučitel Karel Lím, působící na české chlapecké škole v Hrobě a v Duchcově. Při svých prvních pokusech o jízdu na lyžích, byl provázen žáky, kteří napodobovali lyžování na vlastních „prknech“, které si k tomuto účelu zhotovili. Tento rodák z Loun, obdivující Krušné hory, se zároveň zasloužil v roce 1922 o založení místního odboru Klubu československých turistů (KČST) a právem je tedy považován za zakladatele České krušnohorské turistiky (David et al. 2013).

Počátek 20. století znamená změnu ve vývoji českého lyžování. Začínající etapa lyžařských závodů dala podnět k založení celonárodní organizace. Zásluhou J. R. Ořovského vzniká 21. listopadu 1903 Svaz lyžařů v Království českém, jenž se pyšní v roce 1914 61 klubem a 7 483 členy. O nástupu vyspělého a organizovaného lyžařství tedy nelze již pochybovat ani v Krušných horách (David et al. 2013).

Během první světové války 1914 – 1918 Krušnohoří úplně usíná a lyží používají jen obyvatelé hor. Teprve po roce 1920 se probouzí, proud německých lyžařů slábne a sportování se ve větší míře šíří mezi českými obyvateli pohraničí. Nová vlna poválečného zájmu v celém Československu vzkřísila „předválečný“ svaz a přejmenovala jej na Svaz lyžařů Republiky Československé (SLRČS). Do Krušných hor přijíždějí příznivci z českého vnitrozemí, zakládají sportovní kluby a lyžařská střediska. Rekreační charakter sportu se mění a přichází první měření sil, dávající základ závodnímu lyžování.

Největší podíl na rozvoji závodního lyžování v Krušnohoří v poválečném období měl klub Louny. Jeho horské sportovní centrum v Novém Městě v Krušných horách bylo nejvyhledávanějším střediskem místních i vnitrozemských příznivců bílé stopy. První

běžecké závody se zde konaly 20. 1. 1929. Rušný sportovní život v průběhu dalších let vyvrcholil v lednu 1934, kdy se u Bendlovy chaty konaly sokolské závody pěti žup Krušnohorské, Sladkovského, Podřípské, Rakovnické a Budečské. Slibně se rozvíjející budoucnost lyžařství byla v říjnu 1938, kdy německá armáda obsadila pohraniční území, na několik let pozastavena.

Teprve s rokem 1947 přicházejí první župní lyžařské závody v Novém Městě v Krušných horách, o čtyři roky později krajské přebory v klasických disciplínách pořádané Sokolem Osek.

Společenský a sportovní ruch způsobil rychlý rozvoj členských základen a ovlivnil vznik organizovaného klubového lyžařství v Abertamech a Perninku.

3.2 BUDOVÁNÍ SKOKANSKÝCH MŮSTKŮ

V první poválečné zimě si v pohraničí lidé uvědomovali v jakých podmínkách sezavodilo před válkou. Díky činnosti německého spolku HDW zde existovalo mnoho kvalitních zimních sportovišť. Každá vesnice ve východní části německých Krušných hor měla po roce 1920 od malých skokanských můstků po větší, byly vybudovány i ve městech Frauenstein, Schwartenberg. Mládež na nich trénovala. Na můstku v Geisingbergu padl v roce 1930 rekord v podobě 72 m. O třicet let později byl onen rekordní, nahlodaný zubem času, zbourán. (Schenke, 2008)

Většinu skokanských můstků v Krušných horách postavily německé kluby už před druhou světovou válkou. Některé válečné období přežily, jiné byly zničeny. V pohraničí se se nezháleželo. „*Výstavba skokanských můstků probíhala zpočátku bez jakýchkoli norem či předpisů*“ (Slavík a Slavík 2003, s. 13). Jak je stavět radil v roce 1926 časopis Zimní sport. Podle něho bylo ideální využít přirozeného přírodního svahu, prodloužit můstek o přístavbu v podobě krátkého nájezdu, ten umožnil skokanovi dosáhnout náležitou rychlost v místě, kde následně dojde k odrazu. Přirozený svah pak tvořil dráhu dopadu (Slavík a Slavík 2003).

První směrnice pro výstavbu můstků byly schváleny kongresem FIS v roce 1936 a v roce 1946 potvrzeny Svazem lyžařů ČSR. Z počátečních 35 jich v 60. letech bylo v provozu kolem dvaceti.

Podle odrazové plochy se dělily na:

- *Skloněné* – můstky s odrazovou plochou mírně kopírující sklon svahu směrem dolů, považovány za nejvýhodnější typ.
- *Vodorovné* - s odrazovou plochou v horizontální poloze, sklon svahu nekopírují. Byl nutný velmi namáhavý odraz a při dopadu byl vyvinut velký tlak na skokana.
- *Zvednuté (lopingové)* – s odrazištěm tvarovaným směrem nahoru, po odrazu byl skokan vymrštěn do vysokých letových výšek. Neosvědčily se.

Podle tvaru doskočiště se dělily na:

- *Vzdušné* – s dopadovou plochou přímo u hrany.
- *Bubnové* – s doskokem vytvarovaným do oblouku. „ Buben “ byl strmější a tlumil dopad skokana.
- *Parabolické* – s dopadovou plochou ve tvaru paraboly přecházející v rovný sklon dopadu. Skokan udržoval po dobu letu konstantní výšku.

Tvar a velikost můstku volili stavbaři podle členitosti terénu, finanční náročnosti a vyspělosti domácích skokanů, kterým především měl sloužit (Slavík a Slavík, 2003).

Mezi nejznámější skokanská centra patřila:

- *Abertamy – Hřebečná* - v této části Abertam původní můstek nazývaný Grendlerschanze postavil německý klub. Byla zde vytvořena 15 m vysoká a 60 m dlouhá nájezdová věž, ze které se skákalo již v roce 1930. Po válce byl obnoven podle norem a projektu Karla Jarolímků s normovým bodem 40 m a do 70. let byl provozován. Postavil se menší pro mládež, nový větší s normovým bodem 70 m se nestihl realizovat (Slavík a Slavík, 2003)
- *Pernink* - spádová obec Bäringen, kde první můstek vybudovali němečtí lyžaři v roce 1921 na Friedebergu. V roce 1923 se na dalším nově otevřeném můstku dosahovaly v úvodních závodech dne 21. 1. skoky o délce 27 m. Dominantou Perninku se v letech 1925 -1926 stal skokanský můstek HDW nad nádražím. Nedaleko byl otevřen 28. 2. 1932 můstek dělnické TJ ATUS, kde se skákalo do dálky 30 m. Posledním v řadě byl velký můstek Ludwig Schuhmann – Schanze, postavený v roce 1935 podle plánů Ernsta Maixnera. Domácí můstek Rudolfa Höhlna a Jana Kubici byl po válce několikrát přestavován upravováním nájezdové věže a do poloviny 80. let se zde pravidelně konaly závody (Slavík a Slavík, 2003).
- *Bublava* – obec v pohraničí, německými obyvateli nazývaná Schwaderbach, byla od roku 1914 svědkem Zimních her, které pořádal klub Wintersportverein (WSV). O skoky na lyžích byl veliký zájem, a proto se zde vybudoval v roce 1923 můstek

další na Bleibergu v Bublavě. Několikrát byl přestavován a zvětšován, nakonec byl vybudován mohutný dřevěný buben a po obou stranách věže rozhodčích. Nevýhoda jižního svahu přinutila místní německý klub WSV postavit nový můstek na opačné straně kopce. Dnes bohužel stojí na území Spolkové republiky Německo, ve městě v Klingenthalu (Slavík a Slavík, 2003).

- *Horní Blatná* – sousedící obec s Perninkem měla malý můstek, kde se v roce 1923 konalo mistrovství HDW ve skoku na lyžích (Slavík a Slavík, 2003).
- *Jáchymov* - významné skokanské středisko v Krušných horách se pyšnilo postavenými můstkami již před 2. světovou válkou. Původní přírodní můstek však musel být v roce 1958 rekonstruován a nedaleko byl přistaven ještě jeden menší K-24. V 60. – 70. letech byl jedním z nejfrekventovanějších můstků, kde se konaly skoky prosté i závody sdružené pro kategorie dorostu i dospělých. Podobně jako ostatní krušnohorské můstky vyžadoval v 80. letech rekonstrukci, ta se ale neuskutečnila (Slavík a Slavík, 2013).
- *Kraslice* – se skokanského můstku K-42 dočkaly až v roce 1958, kdy byl dokončen podle plánu J. Mareše. Výsledkem zápolení 39 skokanů při úvodních závodech byl nejdelší dosažený skok 38,5 m. Krasličtí vybuodovali také dětský můstek K-24 a od té doby až do roku 1967 se tu nepřetržitě soutěžně skákalo.
- *Nové Město v Krušných horách* – bylo sportovním centrem Sokolu Osek. Jeho první můstek P-45 nazývaný „kongresový“ se objevil až v roce 1951. TJ Baník Osek přidala P-30 v roce 1954.

Od roku 1956 byl po dobu jedenácti let pravidelně pořádán Krušnohorský pohár. Na M-ČSSR v roce 1973 se tady stále skákalo.

Skokanské můstky rozesté po celém úseku hraničního valu byly důkazem, že Norheimova severská forma sportovního lyžování se v Krušných horách zabydlela.

Dnes jsou všechny skokanské můstky zbourané (Slavík a Slavík, 2003).

3.3 POPIS REGIONU – ABERTAMY A PERNINK

Západočeská oblast (Západočeský kraj) se rozkládá při západní hranici České republiky. Severozápad, západ a jihozápad tvoří státní hranice se Spolkovou republikou Německo, severovýchod, východ a jihovýchod je hranicí vnitrozemskou. Dvě části tvoří

toto území, starší oblast Šumavy z přeměněných hornin se vine ve výšce přes 1000 m po hřbetu hranic. Mladší, západní část Krušných hor z neroztavených hornin (Klínovec 1244m) se ostře svažuje do údolí Sokolovské pánve. Středem si proráží cestu Ohře, vinoucí se Chebskou a hnědouhelnou Sokolovskou pánví (Toušek, 2005).

Centrální Krušné hory, kam odjakživa patřily obce Abertamy a Pernink, leží v geograficky pomyslném srdci Evropy. Pojmenování tohoto pohoří několikrát změnilo svoji podobu. V 11. století se hory nazývaly Černý les, ve středověku Český les a dnešní název Krušné používáme až od 19. století (Wieser, 1998). Dnes již nepoužívané slovo „krušit“ zastupuje kutání rud, příslušný název krušný vypovídá o namáhavosti této činnosti a těžkém životě v horách. Krušné hory působily vždy zádumčivě a krásně, ať byly pokryty sněhovou pokrývkou nebo plné lučního kvítí (Mikšíček, 2005).

Ve 12. století temný hraniční hvozd Krušné hory je dnes malebnou horskou krajinou táhnoucí se od Nakléřova u Děčína až po Luby u Chebu v celkové délce 140 kilometrů. Nejkompaktnější a nejdelší obranný hraniční val na severozápadě Čech s výhledem do podkrušnohorské kotliny. Pohoří dříve nazývané Sudetský les, Erzgebirge, nebo Rudohoříse rozprostírá podél hranice mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Relativně plochý vrchol již od pradávna umožňoval život ve vyšší nadmořské výšce. První lidé osidlují náhorní roviny od poloviny 12. století a v místech nalezišť cínu a stříbra zakládají obce, města Nejdek, Pernink, Abertamy, Horní Blatná a jiné. Nezvykle husté osídlení v této nadmořské výšce se stalo celorepublikovým unikátem. Do roku 1945 se Krušné hory dokonce pyšnily přídomek „nejvíce obydlené hory Evropy“. Obdobné osidlování probíhalo na saské straně Krušnohoří, kde vznikla města Klingenthal, Johanngeorgenstadt, Breitenbrunn (Mikšíček, 2005).

Dějinné cesty Krušnohoří bychom mohli rozdělit na tři důležité kapitoly. První jako období důlní činnosti do poloviny 20. století, druhé po roce 1945 nazvané obdobím odsunu německého obyvatelstva a třetí po roce 1960, kdy se pohraničí potýkalo s hrozivým odumíráním lesních porostů působením emisí z elektráren Sokolovska, Mostecká a Chomutovska. Od roku 1989 se tvář Krušných hor změnila a ony se znovu staly cílem výletů a dovolených návštěvníků z celé Evropy (Wieser, 1998). Odjakživa se tu lidé museli vypořádávat se stálou nepřízní klimatu, které je drsné, horské, s průměrnou roční teplotou na vrcholcích 4° C, ve vegetačním období od května do října s teplotou 8° C. Většinou zde

vane západní vítr. „*Ještě v roce 1797 označil doktor Merkel tuto oblast za „saský severní pól“, který je na české straně o něco drsnější a jehož nehostinnost se táhne ještě 30 kilometrů na východ a 20 kilometrů na západ*“ (Mikšíček 2005, s. 44).

Výsledkem spontánního soužití člověka s přírodou v horách byly kulturní aktivity místního obyvatelstva spojené s lyžováním.

„*Místní usedlík ovládá stejně dobře jako Laponec pohyb na prkýnkách připevněných k nohám a klouže s nimi rychle i v nejhlubším sněhu*“ (Mikšíček 2005, s. 44).

3.4 BĚH NA LYŽÍCH V ABERTAMECH

Historie běžeckého lyžování v Abertamech sahá až do období přelomu 19. a 20. století. Podobně jako se dědí rodinné řemeslo z otců na syny, předávala se láska k dlouhým dřevěným prkýnkům i zde v Krušných horách. U jednoho ze zakladatelů oddílu dokonce přes dvě generace. Spolek lyžníků zde totiž utvořili již dávno předtím otcové pozdějších zakladatelů lyžařského oddílu TJ RZ, rodáci z Abertam. Ti se od roku 1891 sdružovali (viz. Příloha 1) v německém lyžařském Spolku cvičitelů nazývaném Turnverein.

3.4.1 LYŽAŘSKÝ KLUB JISKRA ABERTAMY

V pohraniční obci Abertamy lyžařský klub založila skupina místních starousedlíků již v roce 1903. Horská obec bývala v zimním období sněhem přímo zasypána (viz. Příloha 2). Abertamští se na běhy na lyžích důkladně připravovali, a protože nebyl žádný provoz, na prvních závodech v roce 1910 se startovalo a dojíždělo do cíle přímo z náměstí. Stávaly se nejvyhledávanějšími událostmi s mimořádně vysokou návštěvností, při kterých sportovní nadšenci mohutně povzbuzovali závodící a potleskem vyjadřovali uznání za jejich sportovní výkony.

Obr. 2 Start závodníků z náměstí v Abertamech v roce 1910

Zázemí v podobě sněhových staveb si vztyčili v Hornické ulici a poskytovali v nich občerstvení běžcům a všem návštěvníkům hor.

Bezprostředně po skončení války byli sportovní nadšenci organizováni v Sokolu, kam patřily oddíl kopané a cvičení žen. V roce 1946 zakládá skupina abertamských starousedlíků sdružená kolem ředitele rukavičkářských závodů Waltera Zimmermanna a Jana Tichého klub Jiskra Abertamy. Jeho prvním předsedou se stal Zimmermann, během dalších let ho vystřídali Jiří Kleisner, František Held a Jindřich Diewock. Souběžně s Jiskrou, která sdružovala zaměstnance RZ Abertamy, vznikala i klub hornických profesí dolů Jáchymov, Baník Abertamy. Odborový svaz zajišťoval horníkům lyžařskou výbavu a zakoupené lyže byly závodníky velice rychle rozebrány. Podle Schreibera, člena Baníku, se běžecké vázání montovalo svépomocí a lyže se ještě téhož večera zkoušely přímo na náměstí (Schreiber, 2014).

Jako mladý závodník absolvoval Schreiber (viz. Příloha 3) celou řadu sportovních soutěží, včetně krajského přeboru v biatlonu ve Stříbrné, kde se v roce 1953 umístil na bronzové pozici. V únoru 1954 se v Malých Svatoňovicích konal I. celostátní přebor oddílů Baníku z celé republiky. Odtud si Schreiber (viz. Příloha 4) odvezl 1. cenu ve štafetovém závodě. Na náročných závodech jako byla Kraslická třicítka ho doprovázeli skalní fandové z řad horníků (Schreiber, 2015).

Vynikající běžec na lyžích Jan Zenker (viz. Příloha 5) závodil již od roku 1930. Prošel závodní kariérou, slavil úspěchy jako sdruženář a člen Dukly Liberec, v branném závodě na mistrovství republiky a teprve v roce 1946 zakotvil v lyžařském oddíle Jiskra

Abertamy, aby jako jeho budoucí předseda, jednatel a ředitel pořádaných závodů usiloval o rozvoj lyžařského sportu v obci.

Rok 1954 byl v historii lyžařských nadšenců zapsán jako počátek nejvýznamnějšího závodu Abertamských štafet. V jeho prvním ročníku, který se uskutečnil v areálu Abertamy – Hřebečná, soutěžilo celkem 22 štafet, tedy 66 závodníků. Štafetový běh byl od počátku oblíben a postupně přilákal významné běžce, běžkyně i zahraniční sportovce z NDR.

3.4.2 TJ JISKRA ABERTAMY (1959 – 1965)

V září 1959 byly obě odnože sloučeny pod TJ Jiskra Abertamy a současně pod vedení podniku RZ Abertamy, který finančně zajišťoval sportovní aktivity včetně lyžařské výstroje závodníků. Předsedou TJ se stal ředitel rukavičkářských závodů Zimmermann, předsedou lyžařského oddílu Zenker.

Oddíl	Muži	Ženy	Dorostenci	Dorostenky	Celkem
Jiskra Abertamy	14	6	2	-	22
Tatran H. Blatná	11	4	-	-	15
Ban.Horní Slavkov	1	-	-	-	1
Ban. Jáchymov	17	5	7	1	30
Tatran Kraslice	13	2	4	1	20
Slavoj Karlovy Vary	16	-	14	7	37
Slovan Karlovy Vary	3	2	13	3	21
TJ Královské Poříčí	2	-	5	-	7
Sokol Pernink	10	-	-	-	10
RH Karlovy Vary	17	1	1	2	21
Jiskra Vejprty	6	-	-	-	6
Dukla Karlovy Vary	4	-	-	-	4
Žižka Karlovy Vary	34	12	-	1	47
	148	32	46	15	241

Obr. 3 Počet registrovaných oddílů a závodníků v kraji v roce 1959
(Tabulku podle dat archivu lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy sestavil autor).

Ze zprávy sekce lyžování KV ČSTV ze dne 12. 12. vyplynulo, že k 30. 11. bylo evidováno 241 závodníků a 13 oddílů v Karlovarském kraji. V tabulce na obr. 4 je uvedeno, že oddíl Žižka Karlovy Vary se 47 členy jich měl nejvíce, Baník Horní Slavkov pouze jednoho. Sokol Pernink tvořilo 10 skokanů a sdruženářů a TJ Jiskru celkem 22

registrovaných závodníků, mezi ně se řadili skokani a sdruženáři. Za Abertamy závodilo 14 mužů, 6 žen a 2 dorostenci. Základní dělení u dospělých bylo na kategorie muži a ženy. Na mladší a starší dorost kategorie rozdělena nebyla a žactvo není v přehledu obsaženo vůbec.

Mezi nejúspěšnější běžce Jiskry patřili držitelé I.VT (výkonnostní třída) Köhler Antonín, König Petr a Egon Hofmann a II. VT Josef Graulik, Pavel Schreiber, Jiří Holý, (viz. Příloha 6) Miloslav Polák. Dva trenéři III. třídy Gabriel Koubek, Pavel Schreiber se věnovali sportovní přípravě a šest rozhodčích III. třídy Jan Zenker, Gerhard Krakl, Pavel Schreiber, Frýzek Jiří, Diewock Jindřich a Schreiberová Gerta byli plně vytíženi při pořádání veřejných, okresních a krajských soutěží.

Příprava na 1. CS (Celostátní spartakiáda) do roku 1959 vynesla Karlovarskému kraji třetí pozici v soutěži o Spartakiádní vložku. Proto se vývoj lyžařského sportu znovu orientoval na přípravu II. CS. V praxi to představovalo snahu TJ Jiskra formou náborových soutěží získat co největší počet malých závodníků, zajistit jim systematickou sportovní přípravu a uchovat v nich trvalý zájem o zdravý lyžařský sport. Podle rozdělovníku sekce lyžování KV ČSTV z 12. 12. byla klubu udělena odměna 10 sad běžeckých vosků SKIVO za získání nejvyššího počtu mladých sportovců.

System soutěží se v 70. letech neustále rozšiřoval. Jiskra se věnovala především soutěži o putovní Štít pětiletky (viz Příloha 7), ve kterém v roce 1961 zvítězila.

Rok 1963 byl ve znamení veřejných a bodovacích závodů, které stmelovaly tehdejší lyžaře. Mezi nejvýznamnější patřily Běh Šumavou 13. 1. 1963 (Hofmann 2. místo, Holý 17., König 25.) a Kraslická třicítka a současně přebor Západočeského kraje 27. 1. 1963 (Schreiber 12. místo). Výsledky poukázaly na obtížnost tehdejších závodů, ale především na odhodlání a fyzickou zdatnost závodníků v 70. letech. Dokladem jejich všestrannosti byl v pořadí II. ročník nočního orientačního závodu hlídek 15. 10. 1966 v Aši, kde mapa, buzola, tužka a balíček první pomoci byly nutností.

V roce 1963 existovaly v Jáchymově a v Karlových Varech lyžařské základny. Ty měly za úkol podchytit talentované sportovce. Archivní prameny dokládají, že LZ TJ Jáchymov měla celkem 17 lyžařů. Během jedné zimy absolvovali závodníci 253 startů, vyjeli si celkem 23 výkonnostních tříd, získali 11 titulů Přeborník Západočeského kraje 1963. Postupovali podle tréninkových plánů a výši absolvovaných kilometrů zapisovali do tréninkových deníků. Devatenáctiletý Egon Hofmann svoji přípravu nepodceňoval a před mistrovstvím ČSSR měl již za sebou dvojnásobné dávky najetých kilometrů. V základně pracovali dobrovolní trenéři, chyběl však odborný dohled pro skoky na lyžích.

Většinu členů tvořili běžci, mezi nimi již zmíněný Egon Hofmann a Josef Kvěch (RZ Abertamy), sruženář F. Zenker a skokan Rudolf Höhnl (Sokol Pernink). Hofmann a Höhnl se jako jediní probojovali na mistrovství ČSSR a do finále ČSSH. Otevírala se před nimi úspěšná budoucnost.

Obě předchůdkyně tréninkového střediska mládeže byly 30. 8. 1965 sloučeny do LZ Karlovy Vary. Okresní olympijská komise pro ně zajišťovala lyžařské vybavení, speciální přípravu a jedenkrát týdně výcvik závodníků v Abertamech pod vedením trenéra Slávka Mašaty. Zapůjčené sjezdové lyže byly v hodnotě 1200,-Kč, běžecké lyže a boty 700,-Kč.

Období let 1965 – 1967 nastartovalo famózní rozvoj všech sportovních odvětví v západních Čechách s cílem zajistit masovou účast mládeže ve sportu. Sportovní klání Jiskry se po úspěších z předešlého poháru zaměřilo především na účast v soutěži ČSSH (Československé sportovní hry). Ta byla u nás organizována vždy rok před olympiádou s cílem získat mládež k pravidelné tělesné výchově a nalézt talenty pro vrcholový sport. Vítězná družstva okresu se utkala v oblastních KZ o postup do celostátního finále. Jiskra se zapojila do dlouhodobé soutěže I. žákovské ligy a VII. ročníku SHMP (závody branné zdatnosti). ČSTV do těchto oblastních kol v roce 1965 zařadila i skok prostý a závod sružený.

Nebývale se rozvíjela i příhraniční spolupráce s německou lyžařskou jednotou kraje Karl-Marx-Stadt (Chemnitz). Východoněmecké město Bockau bylo v lednu 1965 svědkem čtyřdenních mezinárodních soubojů v běhu a skoku na lyžích, ve štafetovém a sruženém závodě. Abertamský dorost si odtud přivezl zlatou a bronzovou medaili ze štafet.

3.4.3 VZNIK TJ RZ ABERTAMY (1966 – 1971)

Budoucí zakladatelé oddílu navázali na sportovní kořeny místních rodáků. Jejich snaze však předcházela dlouholetá vlastní závodní činnost, než se mohli jako trenéři, rozhodčí a činovníci věnovat mladé generaci lyžařů.

Na ustavující schůzi dne 20. 4. 1966 byl v zasedací místnosti RZ v Abertamech zvolen nový výbor jednoty. Předsedou TJ byl jmenován Jan Zenker, předsedou lyžařského oddílu Pavel Schreiber, jednatelem Gerhard Krakl a do pozic trenérů Egon Hofmann, Josef Graulik a Heřman Pfaff. Zároveň přijal oddíl nový název TJ RZ Abertamy (Tělovýchovná jednota Rukavičkářské závody). Nově schválený plán činnosti zahrnoval

účast na sportovních kláních, pořádání výborových a členských schůzí, spolupráci se základními školami, dobrovolné brigádnické hodiny a odběr příspěvkových známek na údržbu tělovýchovných zařízení. Hofmann jako trenér III. třídy v závodní činnosti pokračoval a ještě v roce 1972 znovu získal titul Přeborník Západočeského kraje.

Rok 1967 byl počátečním rokem výstavby tělocvičny. Ta se stavěla v rámci akce Z. Členové jednoty si svépomocí opravili budovu ubytovny a sklad lyžařské výstroje. Vedení zajišťovalo provoz hřiště, projektovalo šatny pro fotbalisty. Zároveň plánovalo výměnu krycí plochy nájezdu stávajícího můstku na Hřebečné, výstavbu věže pro rozhodčí a nový přírodní můstek pro trénink žactva. Vedení spolupracovalo se státními lesy v Polesí Jáchymov. Tehdejší náklady byly vyčísleny na celkem čtyřicet jeden tisíc.

Soutěžní komise sloučila bodovací soutěže všech kategorií a v úvodu zimní sezóny 1967 vydala jednotnou termínovou listinu KKZ s datem a místem konání. Společně s TJ RZ Abertamy a TJ Sokol Pernink v nich soutěžily kluby Baník Osek I a II, Slovan Karlovy Vary, RH Ústí nad Labem, Jiskra Plesná, Jiskra Aš, Loko Teplice, CHZ Litvínov, Baník Jáchymov, Sokol Černava. Některé z nich byly současně pověřeny uspořádáním podniku a tím zodpovědné za jejich bezchybný průběh. Oddíl měl svá želízka v ohni, ke kterým patřili Graulik ml., Zierkler, Murčo, Ferko, Mach J, Hoffmann R., Fuchs, Řandová, Vaňková, Ferková, Maxová a Jireš. K reprezentaci byli uvolňováni ze školy.

Ke jmenovité přihlášce se přidávalo platné potvrzení o lékařské prohlídce. Výsledkové listiny se zasílaly soutěžnímu komisaři v Karlových Varech k zapsání VT.

Uplynulá I. liga žactva přinesla mnoho pozitivního, zlepšila tréninkovou morálku, upevnila dětský kolektiv a poukázala na výborné úspěchy starších žáků. Oddíl se proto v následujícím roce 1968 naplno zapojil do II. ligy žactva o Krušnohorský pohár.

V okrskové soutěži družstev dospělých Krušné hory – sever, se v roce 1967 započítávaly výsledky prvních dvou mužů (juniorů) a jedné ženy (juniorky, starší dorky) téhož oddílu. Po Memoriálu Herberta Lutze 21. ledna v Černavě a KKZ 11. 2. v Mariánských Lázních vedli držitelé I. VT Hoffman, Geisler a Graulíková kvalifikační tabulku s 304 body.

Doposud největších úspěchů dosáhl v 70. letech Hofmann. V roce 1969 zvládl bravurně dvě disciplíny najednou. Na základě svých vynikajících výkonů se stal členem reprezentačního družstva ÚV Svazarmu ve velkorážném biatlonu (viz. Příloha 7) a zároveň se ve stejném roce probojoval na M - ČSSR v běhu na lyžích, kde skončil na 5. pozici. Do okresního přeboru v malorážním biatlonu se spolu s ním 8. 2. v areálu můstku na Hřebečné zapojili i Zenker ml., Holub S., Holub J. a Graulíková E.

Z dopisu tehdejšího předsedy ČSBS v Praze Vlastislava Šitty vyplynulo, že tito nadějní sportovci žup byli podporováni a přednostně uvolňováni ze zaměstnání z důvodu reprezentace. Hofmannovu vynikající formu zažil i 1. ročník Karlova běhu 15. 3. 1970, jehož se stal vítězem.

3.4.4 „ZLATÁ ÉRA“ LYŽAŘSKÉHO ODDÍLU (1972 -1978)

Lyžařský oddíl TJ RZ Abertamy se stal v roce 1972 nositelem titulu Vzorný oddíl ČSTV. Jeho úzké vedení zůstalo beze změny, do čela jednoty se postavil Jan Zenker, ředitel RZ Abertamy. Na prosincovém náborovém závodě v areálu na Hřebečné se i skákalo. Díky tomu se početná skupina žactva (viz. Příloha 8) ještě rozrostla o jedenáct nových členů. Na druhé straně ubylo závodníků v kategorii dorostenců a mužů, kteří nastoupili vojenskou službu a nebo vysídlili. Činnost oddílů TJ RZ Abertamy, Slovan Karlovy Vary, Sokol Pernink a Jiskra Nejdek se soustředila na běžeckou činnost. Nepatrná aktivita byla zaznamenána ve skocích a závodů sdruženém v důsledku špatného stavu lyžařského můstku na Hřebečné. Na perninském pod nádražím však trénovali František Štefan, Milan Sedlák, Walter Gorawský. V uvedeném roce se stala členkou TJ RZ Abertamy Iveta Procházková. Zároveň spolupracoval i trenér Heřmann Pfaff.

Veškeré sportovní klání včetně tradičních Abertamských štafet míru se načas přesunulo do údolí Modesgrund pod rukavičkářské závody. Zděná budova jáchymovských dolů sloužila jako sklad lyžařského vybavení a při nepřízni počasí jako provizorní tělocvična. Celoroční příprava na zimní sezónu včetně pravidelné účasti na tréninku 2 x týdně byla podmínkou pro zapůjčení lyží. Ty se vyzvedávaly vždy v listopadu, společně s teplákovými soupravami. Závodilo se téměř každý víkend, tratě se většinou upravovaly skútreem před soutěží, jinak začínal trénink vyšlapáním stopy běžeckého kolečka ve sněhu. Abertamské štafety vyžadovaly několik souběžných stop vedle sebe v délce 100 m.

Během letních prázdnin se pod rukavičkárnou upravovalo sportovního zázemí tenisových kurtů a hřiště.

V měsíci srpnu odjížděli běžci na týdenní výcvikový tábor na Velký rybník.

Údobí let 1974 – 1976 je možno zařadit do období nejmasovější účasti závodníků TJ RZ Abertamy ve veřejných, okresních, krajských a republikových soutěžích, ale především obdobím největších úspěchů žactva a dorostu. Dne 5. 1. 1974 se v areálu pod rukavičkářskými závody sešly lyžařské oddíly Sokol Pernink, TJ RZ Abertamy, Slovan

Karlovy Vary a Jiskra Nejdek, aby si vzájemně poměřily síly. Toto vydařené setkání se pak v dalších letech opakovalo na Božím Daru v podobě zahajovacích běhů. Následující tři KKZ, první dva 12. – 13. 1. a 19. 1. na Farské louce Božího Daru a třetí 27. 1. v Caparticích na Šumavě přinesly obrovské překvapení. Abertamští dorostenci podali vynikající výkon a nečekaně obsadili 1. příčku krajské soutěže družstev. Sokol Pernink skončil pátý. Na prodloužené víkendové KKZ se cestovalo již ve čtvrtek odpoledne a společně s abertamskými jeli i pernišští. Cestou se přibírali běžci z Nejdku. Autobus, řízený panem Slívou, byl zaplněn do posledního místa. Doprovod zajišťovali Schreiber, Hofmann, Graulik, Pfaff a Krakl.

Abertamský oddíl reagoval v roce 1974 na celostátní snahy o rozvoj masových soutěží v republice a uspořádal 1. ročník turistického pochodu Osvobození a založil tím několikaletou tradici putování kolem Plešivce.

Před zimní sezónou v roce 1975 dostala jednota od svazu lyžování nabídku k zakoupení kvalitních běžeckých bot a lyží, které nebylo možné zakoupit v běžné obchodní síti. Model bot byl vyzkoušen a ověřen členy reprezentačního družstva ČSSR a vyrobila jej n. p. Botana Skuteč v omezeném množství. TJ zakoupila několik dětských laminátových závodních lyží Artis 611 a Sapporo s polypropylenovou skluznicí a při soutěžích se o jeden pár vždy dělili dva závodníci.

Nejen bodovací závody, ale i nepřeborné množství okresních, krajských a veřejných soutěží vyplnilo zbylé volné víkendy. Nesly názvy Napříč Šumavou, Zlatá lyže Šumavy na Špičáku, Štít Krušných hor na Božím Daru, Štít města Abertam, Štít města Pernink. Mezi vyhledávané patřily přespolní běhy lyžařů Haltravskými lesy v Domažlicích, Okolo Panorámy v Jáchymově. V roce 1975 se poprvé 18. 10. startovalo na přespolním běhu lyžařů u Linhartu v Karlových Varech a 13. 2. 1976 na I. ročníku nejdecké Krušnohorské padesátky, pořádaném Jiskrou Nejdek ve Vysoké Jedli.

Pravidelné abertamské přebory na kolečkových lyžích vedly ulicemi obce, kolem základní školy (viz. Příloha 9) do cíle u fotbalového hřiště.

Zimní KZ se tradičně opakovaly. Dosud nevídané však byly úspěchy žactva a dorostu. Na P-ČSR 1975 se probojovali Iveta Procházková, Petr Let, Stránská Iva, Gorawský Walter a Petr Kuchta. Nejvyšší úrovně P – ČSSR 22. – 23. 2. v Jilemnici dosáhl Petr Let a o rok později 14. – 15. 2. 1976 na Božím Daru Iva Stránská, Walter Gorawský a Petr Kuchta. Časté cestování po republice, týdny bez volných víkendů, námaha a usilovný trénink na jedné straně vyvážily hřejivé pocity z vítězství na straně druhé. Pro trenéry a činovníky spousty hodin strávených mimo domov.

Stmelený kolektiv lyžařů uzavíral zimní sezónu nejprve přeborem jednoty, který postupem času vystřídal běh funkcionářů (viz. Příloha 10), trenérů, rozhodčích a závodníků. První z nich se konal u horského hotelu Plešivec a byl spojen s posezením. Následovaly tři týdny tréninkového odpočinku před zahájením letní přípravy. Tehdy se vedení rozhodlo uspořádat výcvikové tábory dva, v Třímancech a na kolečkových lyžích v Schönecku nedaleko Klingenthalu. Poslednímu jmenovanému předcházela (viz. Příloha 11) pečlivá příprava. Pro odjezd do ciziny bylo třeba zajistit výjezdní doložky. Celý oddíl se proto fotil a vzniklé fotografie se ve větších velikostech vystavily jako tablo v rámci propagace organizovaného lyžování na horách.

Abertamští běžci dosáhli v uplynulé sezóně nejvyšších pozic, bylo třeba hledat nové výzvy. V rámci nominace do TSM se 5. – 6. 11. 1976 sjelo na testování do Karlových Varů přibližně dvacet talentovaných sportovců. Úspěšně prošli čtyři abertamští a na rok se stali členy speciálního družstva s individuálním plánem tréninku a s povinností vést si tréninkový deník s absolvovanými kilometry. Středisko vedl trenér Jan Novák.

Skupinu doplňovalo družstvo skokanů s vynikajícími úspěchy. V polovině 80. let však došlo k radikální změně a neuskutečnil se žádný sdružený závod. Vysídlením nebo odchodem sportovců na vojenskou službu se skoky snížily na minimum. Holub Siegfried byl zařazen do juniorského reprezentačního družstva ČSSR sdruženářů a Rudolf Höhn do reprezentačního družstva skokanů. Můstek v areálu Abertamy – Hřebečná nesplňoval technické podmínky, a proto se zde závody nekonaly.

Aktivním životem žili lyžaři i v letech 1976 – 1977. Spolupracovali při organizaci MDD, účastnili se májových oslav v obci, pořádali aktivity na počest 60. výročí VŘSR. Opět se jednota zapojila do snah o získání titulu Nejaktivnější oddíl. Po tradičním náborovém závodě, který se prováděl ve spolupráci s pionýrskou organizací, se klub rozrostl na rekordních 52 členů. Svě začátky zde trávil i budoucí český fotbalista Horst Siegl. Úspěšná zlatá generace žactva z předešlých let přešla do dorosteneckých kategorií. Jediný, kdo z nich svůj triumf z minulé sezóny zopakoval, byl Let (viz. Příloha 12). Na P-ČSSR 26. -27. 2. v Novém Městě v Krušných horách skončil na 19. pozici. Dorostenci Petr Kuchta, Ondřej Trnka, Ščepka Karel, Gorawský Walter a dorka Procházková Iveta se v této sezóně probojovali „pouze“ na P-ČSR v Novém Městě na Moravě.

Členové výboru v roce 1977 konečně našli vhodné lyžařské centrum pro pořádání sportovních soutěží. Vynikající přírodní terén, přístupný z několika stran, se nacházel ve východní části Abertam. Konečně mohl lyžařský oddíl zakotvit a budovat standardní tratě. Během letních prázdnin se konaly dobrovolné brigády, při kterých byly odstraňovány

spadlé a odřezané větve a zpřístupňoval se terén po kácení. Do areálu se umístily buňky pro rozhodčí a závodníky. Trenéři doslova ručně pomocí pásma zaměřovali délky tratí tak, aby odpovídaly podmínkám pro pořádání okresních a krajských přeborů. V zimě se tratě upravovaly skútreem se zavěšeným stopovačem. Perninští a abertamští si opět vzájemně vypomáhaly. Teprve, když měl oddíl jako první v kraji k dispozici rolbu, tak se tratě upravovaly mnohem snadněji.

V letech 1977 – 1978 se do zázemí východních Abertam zaváděla i výpočetní technika. V tomto oboru vynikal Schreiber mladší, který upravil počítačový program pro výpočet výsledných časů. Cílový rozhodčí předával informace vysílačkou a údaje byly zadávány přímo do počítače. Při dojezdu posledního závodníka se vystavovaly výsledkové listiny. Prověrka sportovního centra při okresním přeboru Štít města Abertam dopadla na výbornou.

Ve druhé polovině letních prázdnin se uskutečnilo soustředění (viz. Příloha 13) v chatové oblasti na Máchově jezeře. Ve funkci trenéra chyběl Hofmann, neboť na čas odešel z Perninku. Třífázový trénink zajišťovali Schreiber, Graulik, Pfaff, organizaci soustředění Krakl. Žádné další změny se ve vedení lyžařského oddílu nekonaly. V průběhu zimní sezóny 1977- 1978 se nasbíralo celkem osmnáct II. VT, čtyři v dorostu, 12 v žactvu a dvě v mužích. Nejvíce obsazená žákovská kategorie tedy slavila úspěch. Dorosteneckou kategorii opustilo několik ostřílených závodníků, včetně Ivety Procházkové, která pokračovala na sportovním gymnáziu ve Vimperku. Pro zbylou část zlaté generace to byla bezesporu poslední společná sezóna. Na P – ČSR 21. – 22. 1. 1978 v Jilemnici – Benecku výborně běželi Pfaffová Naděžda, Šedivá Lota, Hůrková Ilona, Fuchsová Lucie, z dorostenců Let Petr, Trnka Ondřej, Ladislav Kraus, Walter Gorawský a Petr Kuchta.

3.4.5 ORGANIZACE NKZ A P-ČSR SMÍŠENÝCH DRUŽSTEV (1979 – 1981)

Noví, mladí, nezkušení, ale nadějní závodníci Čepová Hana, Turis Jiří, Kozohorský Marek, Kraus Pavel, Kotrla Miroslav, Kotrla Pavel, Kůča Petr přinášejí do oddílu v roce 1980 svěží vítr. Na NKZ dorostu 13. 1. 1980 v Pustevnách – Radhošti se v této sezóně nominovali pouze zkušení a ostřílení závodníci Naděžda Pfaffová a Petr Let, poslední dva dorostenci z úspěšné éry. Šestá pozice v žebříčku Západočeského kraje byla pro mladého Kůču příslibem do budoucnosti.

TJ RZ Abertamy Vzorný oddíl III. stupně prožívá v roce 1979 mnohem významnější sportovní událost. Na začátku zimní sezóny byl totiž pověřen organizací Přeboru ČSR smíšených dorosteneckých družstev v běhu na lyžích (viz. Příloha 14) a Národního kvalifikačního závodu dorostu ve dnech 9. - 11. 2. 1979. Úzké vedení mělo již mnohonásobné zkušenosti s pořádáním těchto podniků, přesto nebylo nic podceňováno. Několik měsíců předem svolal Gerhard Krakl všechny činovníky včetně Jana Zenkera, ředitele RZ Abertamy. V lyžařském klubu se pečlivě naplánovaly všechny důležité momenty, rozdělily se úkoly. Při tak náročném podniku byla vždy potřeba větší skupina dobrovolníků. Tvořili ji místní obyvatelé a především ženy. Zasedací místnost rukavičkářských závodů mnohokrát prožívala nápor v podobě kanceláře pro rozhodčí. Vše organizovalo za vydatné pomoci ředitele RZ Abertamy Jana Zenkera.

Sportovní areál ve východních Abertamech přivítal první den téměř 300 sportovců z celé republiky. Po úvodních krátkých tratích se výsledný počet přihlášených ustálil na čísle 276. Nejvíce obsazenou kategorií byli mladší dorostenci s 93 závodníky. Z místních borců se nominovali Pfaffová, Trnka a Let. Ve výsledkové listině obsadili Pfaffová 28. místo, Let 42. a Trnka 13. místo. Ve finále lze konstatovat, že všichni odvedli vynikající práci.

Budeme-li z hlediska sportovního hodnotit výkony žactva v letech 1979 – 1980, pak v krajské soutěži družstev obsadilo 6. místo ze 13 zapojených oddílů. Pro přehlednost výsledků vydal VSL (Výbor svazu lyžování) KV ČSTV v jednotlivých v okresech jednotnou sportovní klasifikaci získaných výkonnostních tříd v Západočeském kraji. Ty se potvrzovaly do „Záznamu o činnosti sportovce“. Držitelka I.VT Naděžda Pfaffová byla v roce 1980 opět nominována na P – ČSR dorostu, který se uskutečnil 16. – 17. 2. v Jablonci nad Nisou a přiřadila se tak společně s Petrem Letem k nejdéle závodícím a nejúspěšnějším závodníkům zlaté generace.

3.4.6 UKONČENÍ ČINNOSTI TJ RZ ABERTAMY (1982 – 1989)

Nastupující období 1982 – 1983 provázelo mnoho změn. Do čela TJ RZ Abertamy byl zvolen Miroslav Murčo st., který nahradil stávajícího Jana Zenkera. Předsedou lyžařského oddílu zůstal Schreiber. Dva odchovanci Iveta Procházková a Erich Menzel se vrátili v roli trenérů III. třídy. V uvedené době vedli trénink i Graulik Josef a Hillary Beer. Zájem o lyžování nepřestával, pravidelně se obměňující nejmladší generace stála vždy na úplném začátku, do dorosteneckých kategorií se neposunula. Sportovní soutěže se

pořádaly na výchovných Abertamech, zatímco trénink probíhal na jihu za hřbitovem. Vlastní prošlapávání koleček bylo nahrazeno moderní technikou, stopy byly v zimě upravovány skútreem dvakrát až třikrát týdně. V případě nepřízně počasí probíhal posilovací trénink v tělocvičně ZŠ Pernink.

Do podzimní přípravy vstoupil lyžařský oddíl bez závodníků dorostenecké kategorie, kteří se po ukončení základní školy stali studenty středních škol a učilišť. Podzimní přespolní běhy se absolvovaly pouze v nejbližším okolí. 16. 10. 1982 Běh VŘSR v Nejdku, Na Vyhlídce a Okolo Panorámy.

Vzhledem k častému obměňování členské základny chybělo stabilní jádro oddílu. Výcvikové tábory od roku 1982 úzké vedení proto neorganizovalo. Při podzimních trénincích se dvakrát týdně střídala jízda na kole, na koloběžce a běh v terénu. Bylo však třeba sladit sportovní přípravu s nově nastupujícími trendy v lyžování, s klasickým během a volnou technikou. Dalším zpestřením byly přespolní běhy. Božídarské závody sice zahájily další zimní sezónu, ale mladí lyžaři museli zkušenosti teprve získávat. Proto jednota absolvovala nejprve veřejné závody v blízkém okolí a Krušnohorský pohár 13. 2. 1982 na Kovářské. V rámci všestranné přípravy se žáci účastnili okresního přeboru v Sokolovském závodě branné zdatnosti. Vrcholem sezóny se staly krajské poháry žactva a KKZ, kde mladší žáci získali dvě II. VT. Z hlediska sportovního nebyly dosaženy výraznější úspěchy.

Rok 1984 je posledním obdobím, ke kterému najdeme písemné materiály v archivu lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy. Členská základna měla 18 přihlášených členů, z toho dva mladší dorostence Petra Kůču a Pavla Kotrlu. Po předešlém nevýrazném období přišly nečekané úspěchy v dorostenecké kategorii. Petr Kůča se v KKZ 21. – 22. 1. 1984 v Caparticích umístil na 2. pozici a společně s Pavlem Kotrlou si vyjeli II. VT. V kategorii mladších žáků zazářil na 3. místě Kateřinák Martin.

Abertamské štafety míru měly poměrně silnou účast. V roce 1984 závodilo celkem 62 běžeckých štafet. Sto osmdesát sportovců se v areálu východních Abertam vydalo na standardní tratě o délce 1, 2, 3, 5 a 7,5 km. Vývoj bruslení jako běžecké závodní disciplíny vyžadoval nejen jiný způsob úpravy tratí, ale především jiný způsob tréninkové přípravy i změny v lyžařském vybavení závodníků. Úprava stop se sice prováděla pomocí rolby, kterou měla TJ k dispozici, ale byla mnohem náročnější jak časově, tak i finančně. Ve stejném roce skončila ve funkci rozhodčího I. třídy paní Jiřina Hnátová, která s lyžařským oddílem TJ RZ spolupracovala mnoho let jako rozhodčí.

Rok 1985 by byl pro dosavadního předsedu lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy Pavla Schreibera rokem jubilejním, ale po devatenácti letech svého působení byl vystřídán lyžařem Tomášem Naňkou, který pocházel z Perninku. Schreiber s oddílem nadále velice úzce spolupracoval. Gerhard Krakl zůstal ve funkci jednatele. Trenéři III. třídy Iveta Procházková, Josef Graulík, Hillari Beer a Erich Menzl vedli tréninky nejmladšího žactva.

Na počest stého výročí lyžování v Čechách uspořádali abertamští lyžaři v roce 1987 štafetový závod 100 x 1 km. Hlavním iniciátorem soutěže, do které se zapojily celé Abertamy, byl Stanislav Procházka. Výsledný čas 6 hodin 42 minut se závodníky s věkovým průměrem 25 let znamenal 2. místo v rámci republiky.

V roce 1989 byla ukončena činnost TJ RZ Abertamy.

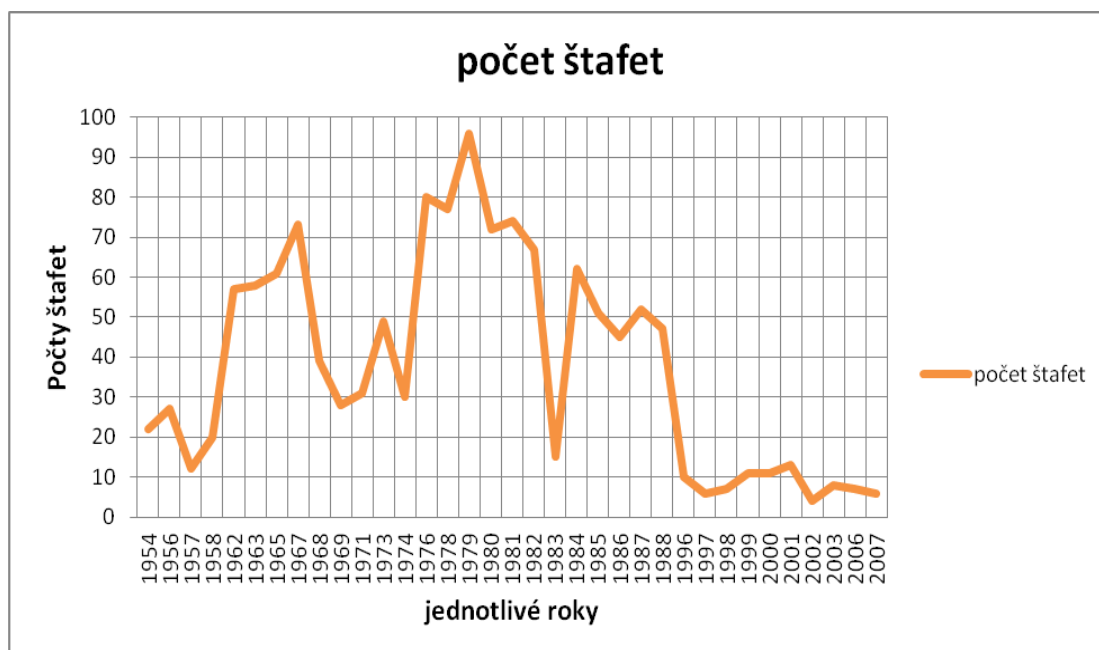
I když zde byly od roku 1997 mnohé snahy o znovuvzkříšení TJ RZ Abertamy jako klubu, nikdy se již nepodařilo navázat a dosáhnout úrovně 60. a 80. let 20. století.

3.4.7 ABERTAMSKÉ ŠTAFETY MÍRU

V roce 1954 se začala psát historie nejvýznamnějšího abertamského závodu. Jeho úvodní ročníky organizovala Jiskra Abertamy nejprve jako krajské kvalifikační přebory ve štafetovém běhu na lyžích. O sedm let později byl podnik uznán (viz. Příloha 15) jako veřejný závod Abertamské štafety míru. Na několik desítek let se stal nedílnou součástí zimní termínové listiny závodů Západočeského kraje. Téměř pravidelně zde bojovalo na trati 200 až 300 závodníků z nejrůznějších lyžařských oddílů Západočeského kraje i z celé republiky a štafety mužů 4 x 10 km, žen 3 x 5 km, dorostu 3 x 3 km a žactva 3 x 2 km se staly pojmem. Výsledkové listiny všech ročníků se nepodařilo dohledat, proto tyto údaje v tabulce chybí. V roce 1966 se pro nepříznivé sněhové podmínky závod odvolal. Přesto se do roku 1989 uskutečnilo celkem 37 ročníků. Členové oddílu absolvovali téměř desítku těchto podniků jako závodníci a po roce 1983 jako organizátoři a rozhodčí. Abertamští milovníci lyží přípravami neskutečně žili. Bylo třeba předem zajistit startovní listiny, prezentaci startovních čísel, přípravu a kontroly na běžeckých tratích, ubytování, občerstvení pro téměř 200 až 300 lidí, diplomy, ceny, práci cílových rozhodčích. Zdánlivě snadná činnost, obtížná však ve správné organizaci. Pomáhaly téměř celé Abertamy.

V roce 2008 byla původní klasická podoba této soutěže vystřídána novým pojetím. Na kilometrovou trať se od té doby pravidelně vydává deset členů štafety, aby na starých

historických lyžích a v dobovém oděvu uháněli ve stopě. V letošním roce se uskutečnil již sedmý ročník. Vítězi se stali bývalí závodníci RZ Abertamy a Sokol Pernink.

Obr. 5 Graf počtu štafet v soutěži „Abertamské štafety míru“ od roku 1954 do 2007

Horizontální osa grafu na obr.5 zobrazuje jednotlivé roky, kdy se uskutečnily Abertamské štafety. Na vertikální ose je zaznamenán počet jednotlivých štafetových družstev. První ročník se konal roku 1954, poslední roku 2007. Z grafu můžeme vyčíst, že vývoj soutěže měl tři výrazná období vzrůstu a úbytku počtu štafet. Nejvyšší účast štafet byla v letech 1976 – 1982. Ta korespondovala s obdobím největší členské základny v TJ RZ a tzv. Zlatou érou. Nejnižší účast v průběhu deseti let 1997 – 2007 je v období, kdy byl po ukončení činnosti v roce 1989 znovu obnoven LK. Od roku 1981 je zaznamenán trend postupného úbytku štafet. Výrazný úbytek počtu štafet v letech 1967 – 1969 byl pravděpodobně v souvislosti se složitými podmínkami v ČSSR. Pokud se pozorněji podíváme, tak některé roky nejsou uvedeny, neboť se závod nekonal. Nejvyšší účast 96 štafet byla v roce 1979, nejnižší účast 4 štafet v roce 2002.

Účast německých štafet Traktor Oberwiesenthal v roce 1974, které obsadily první tři pozice v kategorii mužů, zařadila štafety k mezinárodním soutěžím. Vítězství družstva olympionika Wehlinga je katapultovala mezi soutěže s vysokou sportovní úrovní.

3.5 BĚH NA LYŽÍCH V PERNINKU

Masivní rozvoj perninského běžeckého lyžování na konci 19. století je obdobně spojen s činností spolku HDW. Byli to němečtí lyžaři, kteří v roce 1909 založili lyžařský klub Hauptverband der Deutschen Wintersportvereine, pod jehož vedením fungoval první lyžařský klub v Perninku, nazývaný Klub zimních sportů.

3.5.1 PŮVOD TJ SOKOL PERNINK

Horské středisko Pernink, vzdálené 3 km od hornického městečka Abertamy, nabízelo ve dvacátých letech příznivcům bílé stopy nadstandardní přírodní podmínky. Výborný členitý terén umožnil budovat přírodní sjezdovky a skokanské můstky. Je tedy pochopitelné, že se počáteční snahy perninských sportovců orientovaly na rozvoj skokanského umění. Druhá světová válka utlumila rozvoj lyžování v oblasti Perninku. Nejprve nastal odsun německého obyvatelstva z pohraničí, následně vzniklo hraničního pásma. Všechna příhraniční střediska byla uzavřena.

Teprve v padesátých letech nabral Klub zimních sportů v Perninku znovu dech. V roce 1946 založili příznivci sportu TJ Hraničář. Zprvu jedinému oddílu kopané velel Václav Volšík. O dva roky později se jednota mnohonásobně rozrostla na 120 členů. Ty sdružovala v kopané, lyžování, minikopané a základní tělesné výchově pro ženy. Vlastnila ubytovnu, 3 lyžařské vleky, skokanský můstek starý a další s umělou hmotou. V roce 1962 přijal lyžařský klub název Sokol Pernink. Prodral se obdobím snah o přejmenování na Lokomotivu, Rudou hvězdu (dále jen RH), Jiskru a zůstal tomuto jménu věrný až dosud.

Budoucím zakladatelům běžeckého oddílu v Perninku úplně první kontakt s technikou běhu na lyžích zprostředkoval v roce 1950 pan Honzátko. Řidič lesů v Horní Blatné byl prvním trenérem, který dojížděl za žactvem do Perninku. „Dámské“ se tehdy nazývalo řemínkové či pérové vázání s volnou pohyblivou patou, upevněné na starých dřevěných lyžích. Závodníci se na nich proháněli s bambusovými hůlkami s velkým kovovým kolečkem (Holý, 2015).

Nejvýraznější vliv na utváření sportovní historie měla v roce 1953 již zmiňovaná Sportovní škola při ZŠ v Perninku vedená Gabrielem Koubkem. Sportovní třídou prošlo mnoho běžců a skokanů, mezi nimi i jedna žena Elsa Krichauová, která se na mistrovství republiky umístila na 1. pozici. K dalším patřili A. Lorenz a Šesták – juniorští reprezentanti ve skoku, Willi Held, J. Vinsch, bratři J. a B. Kvěchovi, R. Leimer, W. Štěřík, bratři Vopičkové, E. Ulmann zakladatel můstku. S odchodem Koubka do Domažlic se na čas přestalo lyžovat.

To naše budoucí zakladatele Sokolu Pernink neodradilo a závodili za TJ Jiskra Abertamy. Na začátku 70. let byly techniky tréninku omezené, proto mladí běžci Hofmann Egon, Jiří Holý, Petr König a Mikuláš Polák zkoušeli nové možné i nemožné metody. Mezi dosud neznámé patřila jízda na vroubkovaných plastových pásech. Umístili je do dřevěných koryt a pro lepší skluz je natírali naftou. Stejně zajímavé byly i historky vyprávěné rodičům po příchodu z takového tréninku. Ke svérázným posilovacím metodám patřily rány palicí do pařezu a v neposlední řadě přístroj na posilování nazývaný „Jernberg“. K vyšlapanému kolečku nad sjezdovkou se vyjíždělo podél skokanského můstku. Na něm tehdy trénoval budoucí juniorský reprezentant ve skoku na lyžích Rudolf Höhnl. V rámci tréninku mu pomohli sešlapat můstek a teprve pak se odebrali do běžeckého areálu (Holý J., 2015)

3.5.2 VZNIK TJ SOKOL PERNINK (1964 – 1970)

Po ukončení závodní kariéry se do mateřské jednoty vrátili Jiří Holý a Mikuláš Polák a založením TJ Sokol Pernink v roce 1964 pokračovali v započaté tradici. Obnovili svůj mateřský klub, jehož předsedou se stal Jiří Holý a v čele TJ stanul Josef Drápal. Oba oddíly se pravidelně scházely na přeborech jednoty a zůstaly v následujících letech vzájemně propojenými oddíly. Společně cestovaly rukavičkářským autobusem na všechny vzdálenější závody a po celá léta si vzájemně pomáhaly. Sokol vlastnil skútr, kterým se při organizaci závodů upravovaly tratě bez ohledu na místo výskytu. Jak umí oba oddíly spolupracovat měla prověřit organizace Okresní zimní olympiády.

Okresní zimní olympiáda byla pořádána v rámci ČSSH a pracujících v lyžování a její 1. ročník se konal 27. 2. 1964 v Perninku. Soutěžilo se v běhu, skoku na lyžích a ve slalomu. Ideální terén na sjezdovce s přilehlými běžeckými tratěmi a skokanským můstkem nenechal nikoho na pochybách, že budoucí závod bude zajímavým počinem.

V tak malé obci pomáhaly téměř všechny místní organizace a školy, včetně TJ RZ Abertamy. Další ročníky v následujících letech 1965 – 1966 byly dokladem podařeného díla.

O lyžařský sport byl na prvních říjnových náborových závodech v roce 1968 obrovský zájem, členská základna čítala 25 dětí. Mladí trenéři Holý a Polák inspirovaní Koubkovou sportovní školou zahájili v následujících letech 1969 – 1970 tréninkovou činnost formou všeobecné přípravy. První svépomocí vytvořené centrum se nacházelo v kopcovitém terénu nad Perninkem, v lesním prostředí, kde trenéři vybudovali přírodní posilovací tělocvičnu. Lyžaři využívali pokácené stromy, lavičky, přírodní překážky a značené tratě, běhala se kolečka a pořádaly se přespolní běhy. Tréninky probíhaly 3 x týdně, z nichž jeden byl o víkendu. Podzimní příprava spočívala v účasti na přespolních bězích lyžařů, kam se cestovalo společným autobusem s TJ RZ. Závody na kolečkových lyžích se konaly pravidelně ve Střední ulici v Perninku, nebyl zde ideální povrch, ale závody na kovových lyžích patřily k oblíbeným. V případě nepřízně počasí se sportovci přesouvali do tělocvičny místní školy.

Velká pomoc TJ Sokolu přicházela z řad rodičů, kteří lyžařskému oddílu fandili a všemožně jeho aktivity podporovali svojí účastí a pomocí při brigádách na údržbě standardních tratí. Svépomocí udržovali sportovní areál na hřišti a později i nad nádražím. Výraznou měrou se také podíleli na organizaci sportovních soutěží, okresních přeborů a kvalifikačních závodů v Perninku. Bez pomoci rodičů by nebylo možné mnoho věcí uskutečnit. Stejně výborná spolupráce byla s ředitelkou ZDŠ Mgr. Veselou.

3.5.3 AREÁL U FOTBALOVÉHO HŘIŠTĚ (1971 – 1974)

V roce 1971 byl do vedení TJ Sokol Pernink uveden tehdejší předseda obce Robert Piwko, který se výrazně zapojil do veškerého dění. Ve stejné době se jako trenér III. třídy zapojil i Rudolf Holý. Centrum lyžařů se přesunulo na fotbalové hřiště, kde byly k dispozici prostory ubytovny. Nastupující rok 1972 byl proto rokem budování sportovního zázemí. Úzké vedení se tehdy rozhodlo připravit terén pro osvětlené kolečko. Na akci se podíleli Jiří Holý, Rudolf Holý, Hofmann a členové oddílu. Byl vybudován první provizorní osvětlený okruh, na kterém se jezdilo i za tmy. O dva roky později byl díky MNV v Perninku vytvořen okruh nový. Vynikající podmínky pro sportovní přípravu byly nastaveny.

Usilovné snažení v tréninku přineslo kýžené ovoce. Z archivních záznamů je patrné, že k 5. 4. 1973 měla TJ Sokol Pernink celkem 35 členů, 10 z řad mužů, jednu ženu, osm dorostenců, 12 žáků a 4 žákyně. Největšího úspěchu dosáhla velmi nadějná mladší žákyně Iva Stránská, která jako Přeborník Západočeského kraje obsadila dvakrát 11. místo na P - ČSR a nominovala se na mistrovství republiky. Přeborníkem okresu v kategorii mladšího žactva se stal Petr Let. Běžci nadále trénovali v prostoru fotbalového hřiště, které sousedilo se sjezdovým areálem. Díky dobrovolné brigádnické činnosti všech členů na budování sjezdového areálu získala TJ Sokol Pernink finanční příspěvky na činnost oddílu. Část zisku z vybudovaných lyžařských vleků byly určeny na zakoupení lyžařské výbavy.

3.5.4 UKONČENÍ ČINNOSTI (1975 – 1985)

Od roku 1975 TJ Sokol spolupracovala se Západočeskou univerzitou v Plzni, která vlastnila horskou chatu v Perninku. V průběhu dvou let vybudovala nad nádražím běžecké centrum pro pořádání vysokoškolských podniků v běhu na lyžích. Studenti z celé republiky se sem sjížděli na vysokoškolskou univerziádu. Lyžařský oddíl se vždy podílel na organizaci soutěže a úpravě tratí. Byly zde vybudovány tratě o délce 1, 2, 3, 5 a 7,5 km a v průběhu dalších let se zde odehrávaly všechny KKZ a okresní přebory pořádané TJ Sokol Pernink společně s TJ RZ Abertamy. Součástí areálu byla lyžařská chata, která nabízela teplou místnost a útočiště pro práci rozhodčích. Zde trénovali a připravovali se před odjezdem na KKZ do Domažlic, na Špičák a do Hojsovy Stráže tři mladší dorostenci a čtyři zástupci žactva. Započítávaly se dva lepší výsledky z krátkých tratí. V roce 1978 a 1979 se na špici krajského žebříčku nečekaně objevil mladší dorostenec Marian Panak, vítězství slavil i Antonín Sedlák svým 6. místem na M- ČSSR v závodě sdruženém.

V uvedených letech za Sokol závodila sice malá skupina závodníků, ale velká svými výbornými výsledky. Také v kategorii žactva se oddíl TJ Sokol Pernink umístil v krajské soutěži na 5. místě a dokonce předstihl TJ RZ Abertamy.

I v Perninku dospěli závodníci svými výkony k dalšímu postupu do tréninkových středisek. Příkladem bylo v roce 1982 TSM v Jáchymově pod vedením trenéra I. třídy Ladislava Boka. TJ Jáchymov měla k dispozici osvětlené kolečko, kam se na večerní běhání na lyžích sjížděly všechny oddíly z okresu. Členem byl i Radek Holý.

K úspěšné generaci závodníků, která v letech 1981 -1983 reprezentovala Pernink na P – ČSR, patřili Lou Petr, Lerch David, Kvěch Martin, Holý Radek, Panák Marian, Klíma Petr, Josef Mozdík, Rudolf Kokrhel.

Další písemné materiály v archivu lyžařského klubu nebyly nalezeny.

Vítězné vavříny Rudolfa Höhlna ve skocích na lyžích sdílel sportovní svět různými způsoby. V roce 1982 uspořádali pernínští fanoušci I. ročník štafetové soutěže „ Běhá celá rodina“. Účast měla své podmínky. Družstvo postavit nejméně ze dvou generací jedné rodiny, z osoby mladší 15 let, pouze s jednou ženou a jedním registrovaným závodníkem. Velmi zdařilá soutěž se pravidelně opakovala až do roku 1985.

K úspěšné generaci závodníků, která v letech 1981 -1983 reprezentovala Pernink na P – ČSR, patřili Lou Petr, Lerch David, Kvěch Martin, Holý Radek, Panák Marian, Klíma Petr, Josef Mozdík, Rudolf Kokrhel.

Největším úspěchem v celé historii obou lyžařských oddílů bylo 1. místo starší žákyně Aleny Majorové na mistrovství republiky v roce 1978.

V roce 1989 byla ukončena činnost oddílu TJ Sokol Pernink.

3.6 SKOKY NA LYŽÍCH A ZÁVOD SDRUŽENÝ

V první poválečné zimě si abertamští a pernínští obyvatelé uvědomovali v jakých podmínkách se závodilo před válkou. V rámci činnosti německého spolku HDW zde existovalo mnoho kvalitních zimních sportovišť. Každá vesnice ve východní části německých Krušných hor měla po roce 1920 od malých skokanských můstků po větší, byly vybudovány i ve městech Frauenstein, Schwartenberg. Mládež na nich trénovala. Na můstku v Geisingbergu padl v roce 1930 rekord v podobě 72 m. O třicet let později byl onen rekordní, nahodaný zubem času, zbourán. (Schenke, 2008)

3.6.1 POČÁTKY SKOKŮ A ZÁVODU SDRUŽENÉHO

Poválečný vývoj sportovní disciplíny skoky na lyžích se v Krušných horách vždy ubíral ruku v ruce se závodem sruženým. Tehdejší lyžařská sportovní centra se nacházela v přímé blízkosti skokanských můstků, a proto se sem soustředilo veškeré

společenské dění. Adrenalinové zimní sporty lákaly mnohé návštěvníky z vnitrozemí do hor, kde skákali a zároveň běhali na lyžích snad všichni domorodí obyvatelé.

V těchto rušných podmínkách se v Perninku formovala skupina sportovců kolem Wiesla Waltera, jež se závodně věnovala skokům na lyžích, potažmo závodu sdruženému. Začínali klouzavým během, přidali jízdu z kopce přes terénní nerovnosti a překážky a následné vymrštění lyžaře do vzduchu se nápadně podobalo budoucímu skoku na lyžích. Byli to především oni, kdo svépomocí opravovali nebo stavěli nové skokanské můstky a v průběhu následujících let organizovali celou řadu soutěží. Skokanskou elitou se stali J. a F. Zenker, A. Pappenberger, P. Hoffmann, P. Loos, A. Stroer, F. a W. Purkart, A. Miesl., J. Kolitsch, R. Kraus, H. a E. Renner, M. Eugeltz, E. Ullmann, E. Eska, E. Meixner. Své síly zde poměřili F. Loos – mistr Německa a M. Meixner, perninský Němec v československé reprezentaci, jenž obsadil 23. místo na OH v Ga-Pa (Garmisch-Partenkirchenu) v roce 1936.

St. Moritz Krušných hor, tak se tehdy přezdívalo Perninku.

V roce 1958 v horském městečku běhali a skákali v rámci všestranné sportovní přípravy téměř všichni mladí. Ve sportovním klání – závodu sdruženém - se sečítaly body za pořadí v běhu na 10 km a za skok z můstku. Tehdejší ředitel ZŠ Kučera přijal nového učitele tělesné výchovy a brzy se ukázalo, že to byla výborná volba. Příprava na úspěšnou zimní sezónu spočívala podle Gabriela Koubka, trenéra dorostu při ZŠ v Perninku, údajně v poctivém všestranném tréninku. Sportovní škola, založená Koubkem v roce 1953, byla zaměřená kromě běhu i na cyklistiku, atletiku, míčové hry a plavání. Tento vynikající sportovec na přelomu 60. a 70. let dokázal ke sportu přimět všechnu mladou generaci. Pořádaly se tábory, kde se mezi sebou utkávaly jednotlivé školy a kluby. Jako kreslíř a karikaturista přispíval svými články do novin a byl autorem názvu sportovní školy na klubových tričkách. Podle archivních záznamů se v pozdějších letech zabýval situačními nákresy závodních tras, které se vytvářely ručně. Pod jeho taktovkou trénovali Josef a Siegfried Holubovi, budoucí zakladatelé oddílů Jiří Holý a Egon Hofmann, ale především mládež z celého okolí a záleželo jen na nich, v čem budou chtít vyniknout. Lze se domnívat, že Gabriel Koubek zásadně ovlivnil vývoj sportu v Abertamech a Perninku.

3.6.2 ZLATÉ OBDOBÍ 70. LET 20. STOLETÍ

V 70. letech patřily k nejvíce vytiženým skokanským můstkům centra v Jáchymově, na Suché, v Abertamech – Hřebečné (viz. Příloha 17), v Perninku a v Novém Městě v Krušných horách. Jiskra Abertamy pořádala 9. – 10. února 1962 krajský přebor ve skoku prostém z můstku ve Hřebečné. O necelý týden později 14. 2. 1962 organizoval Baník Jáchymov již počtvrté v pořadí klasifikační závod ve skoku prostém nazývaný Velká cena Jáchymova. Toto soupeření bylo určeno pro dospělé, dorost a žactvo a současně bylo bodováno v rámci závodu sdruženého. Do Jáchymova se závodníci znovu vraceli ještě 23. – 24. února 1962 na Pohár přátelství. Do konce zimy následovaly ještě mnohé veřejné podniky na všech uvedených můstcích, avšak závěrečné loučení se zimou se tradičně uskutečňovalo skoky z perninského můstku.

Úvodní část roku 1963 byla věnována Okresnímu kolu 1. ČSSR, které bylo lyžařskými disciplínami přímo nabitě. Byly sem zařazeny běh na lyžích (muži 15 km, dorostenci 5 km a dorostenky 3 km), skok prostý (P=35 m), závod sdružený a v neposlední řadě slalom a obří slalom. Pro žactvo závod nebyl vypsán. Zápolení se uskutečnilo o víkend 12. 1. - 13. 1. na sportovišti Abertamy – Hřebečná, pod taktovkou TJ Sokol Pernink a Slavoj Karlovy Vary. Velitelem běžeckých tratí byl Jan Zenker. V sobotu hodinu před startem probíhaly tréninky ve skoku a hodnotil se závod sdružený. V neděli dopoledne pak běh na lyžích, slalom a obří slalom. Sportovní soutěž ukončila exhibice skokanů na lyžích vyšších výkonnostních tříd. A bylo se na co dívat. V těchto sloučených soutěžích si nejlépe vedli Wiesl, Höhnle, Zenker, Svoboda, Lindner, Kraus, Renner, Höfler. Pro takové množství sportovních nadšenců bylo potřeba vybudovat stabilní zázemí. Oddíl proto podal žádost na MNV v Abertamech o přidělení domu č.p. 26 na Hřebečné, aby zde mohl svépomocí vybudovat svoji základnu.

Dne 17. 2. 1963 se z podobného závodu na sportovišti pod nádražím v Perninku těšilo i žactvo, pro které TJ Sokol uspořádala okresní přebor v běhu na 1,2 a 3 km, v závodu sdruženém, ve dvoukolovém obřím slalomu a ve skoku ze sněhového můstku P=15. Závodní kancelář sídlila v budově ZŠ v Perninku a tam se konalo i závěrečné vyhlášení.

V závěru měsíců ledna a dubna se na Božím Daru a Klínovci ještě „vyjžděly“ výkonnostní třídy ve slalomu, obřím slalomu, ve sjezdu a kombinaci. Přeborníkem Západočeského kraje se stal Marenčík Jan z TJ Tatran Horní Blatná.

V roce 1964 vycházejí první všeobecné příručky pro lyžování „Týden na lyžích“ od autora Červenky.

I nadále slibně se rozvíjela spolupráce s německými oddíly v okrese Karl-Marx-Stadt. Z celé řady německy psaných dopisů a odpovědí uložených v archivu lze soudit, že probíhala čilá korespondence mezi TJ RZ Abertamy díky Janu Zenkerovi, tehdejšímu řediteli rukavičkářských závodů. Ve dnech 22. - 23. 1. 1965 se oddíl účastnil mezinárodního krajského přeboru ve skoku prostém v Bockau (Erzgebirge NDR). Na oplátku se uskutečnil 24. 2. 1966 mezinárodní závod v běhu na lyžích v Abertamech.

Z velmi náročných závodů je třeba uvést veřejný KZ v běhu na 30 km tzv. Kraslická třicítka (Schreiber – 12. místo) a 15 km Šumavou (Hofmann – 2.místo). Ze zajímavých počinů vydává archiv svědectví o konání orientačního nočního závodu hlídek, kdy se nutností stala mapa, buzola, obyčejná tužka a balíček první pomoci. Z kuriózních akcí musíme poukázat na první zimní táboření ve vlastních stanech a postavených sněhových stavbách 19. – 21. 1. 1965 u Švýčárny pod Plešivcem, kde se sešlo poměrně dost zájemců o atraktivní stanování.

Za zmínku stojí slalomový osvětlený svah v Jáchymově, kde se jel 28. – 30. 1. 1966 trojboj ve sjezdu, slalomu a obřím slalomu.

Období let 1967 – 1968 zaznamenalo obrovský nárůst zájmu o skoky na lyžích. Závodní lyžařská činnost se zintenzivňuje s lehkým skluzem za závodem sdruženým. Ústřední škola ČSTV v Praze organizovala ve dnech 7. – 12. 10. 1967 výcvikový tábor sdruženářů v Rožnově pod Radhoštěm, kterého se členové RZ Abertamy také zúčastnili.

Oddíl TJ RZ pravidelně pořádal na počátku měsíce března skokanské závody o Pohár abertamského můstku na Hřebečné. Hlavní rozhodčí Gerhard Krakl a ředitel závodu Karel Kraus měli plné ruce práce, aby ten nápor zvládli. Z domácího oddílu vždy startoval nejvyšší počet závodníků, kteří byli zároveň i nejúspěšnějšími. V kategorii mladších dorostenců obsadili 2. až 4. místo skokani v následujícím pořadí Mikeš Jiří, Holub Josef, Marek Robert. V mladších žácích startovali tři skokani z domácího oddílu Milan Fiala, Holub Miroslav a Holub Siegfried. Poslední jmenovaný zvítězil s odstupem 33 bodů před druhým v pořadí, závodníkem TJ Tatran Kraslice. Ke skokům se sešlo tolik soutěžících, že rozhodčí vydal pokyn, že ruší druhé kolo skoků a vítěz vyšel z 1. kola.

Stejnou tradici měl i Pohár perninského můstku organizovaný TJ Sokol Pernink. Na můstku HDW – Schanze si žáci „vyskákali“ postup do celostátního poháru dne 2. – 3. března 1968 ve Vítkovcích, okres Semily. Mikeš Jiří, Holub Josef, Preiss Jan a Holub Vítězslav byli na krkonošské závody uvolnění na dva dny ze školního vyučování.

Jejich vítězné tažení pokračovalo zemským kvalifikačním závodem dorostu ve skoku prostém dne 25. prosince 1969 ve Vratislavicích nad Nežárkou, pořádaným TJ Ještěd Liberec. Mikeš Jiří a Josef Holub potvrdili svoji výbornou formu získáním I. výkonnostní třídy. O dva dny později 27. 12. 1969 tento úspěch zopakovali v Desné, Holub Josef 5. místem v mladších dorostencích a Mikeš Jiří místem 4. v dorostencích starších. Organizátorem byla TJ Tanvald.

Mezi pěticí pravidelných skokanských počínů patřily i celostátní kvalifikační závody pořádané TJ Jáchymov na Suché. Dokonce ani v domácím prostředí Nového Města v Krušných horách nenašli skokani své přemožitele a Jiří Mikeš svým stříbrným a Preiss Jan bronzovým umístěním dne 1. 2. 1969 potvrdili, že perninští skákat z můstku opravdu umí.

Pravidelná účast předních skokanů a sruženářů RZ Abertamy na závodech různé úrovně pořádaných jednotlivými oddíly župy Krušnohorské byla výrazem velmi intenzivní činnosti klubu v údobí let 1970 –1971. Domorodí sportovci opět předvedli výborné výsledky. Ve skoku a závodě sruženém dominovali na Přeboru ČSSR 1970 ve Frenštátě pod Radhoštěm. Skokani a sruženáři skákali společně na můstcích P – 32 m a P – 54 m. Mikeš Jiří obsadil 6. pozici skokem ze středního můstku a Holub Siegfried 7. pozici v závodě sruženém. Oba výjimeční talenti s vyrovnanými výkony patřili společně s bratrem Holubem Josefem k nejúspěšnějším reprezentantům abertamského oddílu. V závěru finále se osobně setkali s československým olympijským vítězem ZOH v Grenoblu z roku 1968, zasloužilým mistrem sportu Jiřím Raškou.

Nejzajímavějším sportovním zážitkem v uvedeném roce byl nepochybně veřejný závod ve skoku na lyžích o Vratislavický koberec, pořádaný TJ Ještěd Liberec v říjnu 1970. Naši borci tady totiž poprvé skákali na umělém povrchu můstku.

Od roku 1964 pořádala TJ Sokol Pernink v měsíci lednu pravidelně Memoriál Emila Ullmanna, veřejný závod na můstku Schanze HDW (P = 50 m). Určený byl především pro muže, starší a mladší dorostence. Vítězem prvního ročníku se stal Rudolf Höhnle ze stejnojmenného oddílu. Následující kvalifikační závody 17. 1. 1971 v Tatranské Lomnici byly z hlediska sportovní úrovně nejvýznamnějšími celostátními soutěžemi. Holub Siegfried, Mikeš Jiří a Holub Josef obohaceni o zkušenosti z předešlých počínů na nich opět předvedli své umění. Všichni se umístili ve výsledném žebříčku do 4. místa. Největším želízkiem této zimní sezóny byl Rudolf Höhnle. Ten si svým skokem 101,5 m z velkého můstku P - 90 na Mistrovství republiky ve Štrbském Plese doletěl pro bronzovou

medaili, těsně před svým krajanem z Dukly Liberec. Dvacet let poté, co byly v roce 1951 schváleny lety na lyžích, tu Höhnl doslova letěl.

3.6.3 KONEC SKOKŮ NA LYŽÍCH (1972 – 1973)

Rok 1972 přinesl do skokanského sportu mnoho změn. Lyžařská sezóna trpěla naprostým nedostatkem sněhu. V celém západočeském kraji se proto nekonaly žádné kvalifikační, mistrovské ani veřejné závody. Navíc se ukázalo, že technický stav můstků v Abertamech, Perninku a v Jáchymově byl na hraně únosnosti a vyžadoval okamžité řešení. Chyběly peníze na opravu. Z plenárního zasedání Západočeského svazu lyžařů 19. 4. 1972 vyplynulo, že jednotlivé oddíly nemohou z nízkých finančních dotací zajistit stejný objem plánovaných závodů, jejich organizaci, ani udržování sportovišť jako v předešlých letech. Výbor oddílu TJ RZ Abertamy proto na zvláštním zasedání 21. dubna 1972 definitivně zrušil plánovanou finančně náročnou výstavbu většího můstku P – 50 m a definitivně ukončil provozování skokanského můstku Abertamy - Hřebečná z důvodu nevyhovujících technických podmínek. Veškerou snahu oddíl zaměřil na výstavbu standartních tratí v novém lyžařském areálu ve východních Abertamech. Podobný osud postihl v blízké budoucnosti i další skokanské můstky.

Tím skončilo slavné období skoků na lyžích v Abertamech, ovšem v Perninku byl můstek provozován dál.

Fenoménem zmíněného roku se stal umělý povrch skokanského můstku. Jak náramně posloužil při absenci sněhu. TJ Frenštát pod Radhoštěm 28. 10. 1972 pořádala podobně jako liberečtí Beskydskou ligu mládeže na můstku s umělou hmotou. Teprve závěr roku 1972 přinesl příznivější povětrnostní podmínky do Karlovarského okresu a tradiční zahajovací závody na Božím Daru 30. 12. 1972 se těšily z nadílky čerstvého sněhu. V té době měli Josef a Siegfried Holubovi za sebou úspěšný start v Národním kvalifikačním závodě sdruženém 30. 12. 1972 v Harrachově.

V úvodních závodech se Siegfried Holub (viz. Příloha 18) v kategorii starších dorostenců ujímá vedení výkonnostního žebříčku Západočeského kraje a v průběhu M - ČSSR v Banské Bystrici 27. – 28. 1. 1973 se stává mistrem republiky v závodě sdruženém.

4 ZAKLADATELÉ LYŽAŘSKÉHO ODDÍLU TJ RZ ABERTAMY

4.1 JAN ZENKER

Jan Zenker – legenda krušnohorského lyžování (Jiří Linhart, 2010).

Rozhodčí I. třídy v běžeckém lyžování. Předseda prvního registrovaného lyžařského oddílu TJ Jiskra Abertamy, dlouholetý ředitel Rukavičkářských závodů v Abertamech. Narodil se 12. srpna 1920 v Perninku a v roce 1940 začal pracovat v jedné z místních rukavičkáren. Vyrůstal v době famózního rozvoje lyžování v Krušných horách a ze všech nabízených odvětví lyžařského sportu si vybral právě běh na lyžích. Na start se poprvé postavil kolem roku 1930 a v průběhu své sportovní kariéry dosáhl mnoha významných úspěchů. Ještě v roce 1954 jako člen vítězného družstva krajského přeboru v zimním branném závodě reprezentoval Karlovarsko na mistrovství republiky. Po ukončení závodní činnosti zůstal věrný běžeckému lyžování jako rozhodčí I.třídy. Vrcholem jeho kariéry rozhodčího bylo Mistrovství světa v klasickém lyžování ve Vysokých Tatrách v roce 1970 (Jiří Linhart, 2010). Stál u zrodu tělovýchovné jednoty v Abertamech a do roku 1965 byl jejím předsedou. Stejně dobře, jako dokázal řídit sportovní soutěže z pozice jejich ředitele a rozhodčího, bravurně zvládal vést i podnik RZ v Abertamech. „Jako ředitel fabriky všemožně podporoval tělovýchovnou jednotu“(Linhart, 2010). Lásku ke sportu a pomyslnou lyžařskou štafetu předal Jan Zenker i svým dětem. Dcera Jana byla v 60. letech krajskou přebornicí a syn František členem reprezentačního družstva sduženářů. Pan Zenker v roce 2010 oslavil životní jubileum v obdivuhodné kondici.

„Bez jeho podpory by se lyžování v Abertamech ubíralo jiným směrem“(Höhnl, 2014).

4.2 PAVEL SCHREIBER

Předseda lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy Pavel Schreiber se narodil 15.července 1933 na Hřebečné. Zde také navštěvoval obecní školu, než se společně s rodiči přestěhovali o pár set metrů dál do Abertam. Zde žije dodnes. V roce 1946 nastoupil do Základní školy v Perninku a v poválečných letech se podobně jako mnoho dalších německých obyvatel v pohraničí potýkal nejen s jazykovou bariérou. Byl však cílevědomý. Vyučil se u firmy Porkert a specializoval se na šicí stroje. Toto řemeslo

pak uplatnil při nástupu do Rukavičkářských závodů v Abertamech, kde jako rukavičkář zůstal pracovat dalších 44 let. Teprve v roce 1952 získal české občanství a vzápětí narukoval na vojenskou službu do Vysokého Mýta. Vzhledem k tíživé finanční situaci rodiny chodil na brigády vysazovat stromky. Na lyže se poprvé postavil ve čtyřech letech. Sportovní nadšení se v něm usadilo již od útlého mládí. Hrál kopanou, ale přednost dal zimním sportům, potažmo běhu na lyžích. Závodil za DSO Baník Abertamy v době, kdy se běžecká činnost teprve rozvíjela a formovaly se první lyžařské kluby. Přesto absolvoval mnoho celostátních přeborů, 13. 2. 1954 v Malých Svatoňovicích, kde soutěžily Baníky hornických oblastí jako Ostrava – Handlová a Mostecko. Při sloučení Baníku s Jiskrou absolvoval pod hlavičkou TJ Jiskra Abertamy soutěže v běhu na lyžích, Sokolovské závody branné všestrannosti, malorážní biatlon.

Ke sportu vedl svého syna Helmuta Schreiberera, sestra Gertruda Schreiberová byla okresní přebornicí v běhu na lyžích, po ukončení závodní činnosti zůstala ve sportovní oblasti jako rozhodčí. Byl to právě syn Helmut, jenž zavedl ve sportovním areálu východních Abertam technické úpravy pro usnadnění práce cílových rozhodčích. Svoji závodní činnost ukončil v době založení lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy, aby se v roce 1964 stal na devatenáct let jeho předsedou. Pod jeho vedením získala TJ RZ Abertamy ocenění Vzorný oddíl ČSTV III. stupně. V roce 2013 obdržel od Výkonného výboru České unie sportu poděkování za celoživotní práci a výjimečný přínos pro rozvoj tělovýchovy a sportu v kraji.

4.3 GERHARD KRAKL

Gerhard Krakl (viz. Příloha 19) se narodil 14. února 1940 v Abertamech. Odtud pochází i celá jeho rodina, neboť v roce 1823 zde světlo světa spatřil i první z rodu Kraklů. Lyžařská tradice předávaná přes dvě generace, i dědeček pana Krakla byl členem německého lyžařského klubu v pohraničí. Otec byl rukavičkářským odborníkem, a proto zůstala rodina po druhé světové válce neodsunuta v Abertamech. Krušné byly začátky chlapce, který neuměl ani slovo česky. Ve čtrnácti letech pokračoval ve šlépějích svého otce a vyučil se rukavičkářem v Osové u Dobříše. V roce 1956 nastoupil do RZ v Abertamech jako technik, aby postupně prošel pracovními profesemi mistra, vrchního mistra, vedoucího výroby a nakonec se v roce 1992 stal ředitelem podniku.

Ke skokům na lyžích se dostal, jak sám říká, přes kamarády, kteří skákali na můstku na Hřebečné. Již v osmnácti letech složil svoje první zkoušky rozhodčího III.třídy. V roce 1970 měřil délky skoků na Mistrovství světa v klasickém lyžování ve Štrbském Plese. Byl nominován na domácí podniky v Harrachově, v Liberci. V roce 1983 dosáhl pozice mezinárodní rozhodčího. Následovaly Světové poháry v Sapporu (Japonsko), v Kuopio a v Lahti (Finsko), Turné čtyř můstků v Německu a v Rakousku. V roce 1999 byl akreditován jako stylový rozhodčí na Mistrovství světa v Ramsau v Rakousku. Byl zakladatelem TJ RZ Abertamy, působil zde jako jednatel, rozhodčí, ředitel soutěží a vedoucí výcvikových táborů do roku 1989. Společně se svými kolegy pořádali mnoho veřejných, okresních a krajských soutěží v klasickém lyžování, mezi které neodmyslitelně patří i tradiční Abertamské štafety. Ale především se věnovali mladé generaci a vychovali spoustu dobrých lyžařů, skokanů a rozhodčích.

4.4 EGON HOFMANN

Egon Hofmann (viz. Příloha 20) se narodil 5. dubna 1944 v německé rodině v obci Pernink, v její části na samotě nazývané Lesík (Lessighäuser). Na mapě ji najdeme až za obcí Abertamy ve směru na Hřebečnou a Bludnou. Do školy docházel pěšky, v zimě na lyžích a od 6. třídy do několik kilometrů vzdálené Základní školy v Perninku. Jediným velkým problémem bylo naučit se česky. Pomáhal mu soused ze samoty. V odborném učilišti v Osově u Dobříše se vyučil rukavičkářem a nastoupil do RZ v Abertamech. V Krušných horách se usadil a přestěhoval se do Perninku (Kupilík, 2015).

I když se lyžovat naučil z nutnosti, běh na lyžích si brzy oblíbil. Jeho kroky dozajista ovlivnila všestranná příprava v perninské dorostenecké sportovní škole, pod vedením učitele Gabriela Koubka. Pilně trénoval, navštěvoval střelecký kroužek, zdokonalil techniku běhu a následující zimu se účastnil všech okresních a krajských závodů. S nimi přišly i první úspěchy. „Přeborník okresu“ a účast na mistrovství republiky v běhu na lyžích. Do vojenské služby nastupoval jako člen Dukly Liberec. Střelecké začátky ho nasměrovaly k velkorážnímu biatlonu. Absolvoval závody spřátelených armád v Polsku, NDR(Oberhof), v roce 1965 již jako člen reprezentačního družstva závodil na mistrovství světa v Elvrumu v Norsku, o rok později v Altenbergu v Německu. Po návratu z vojenské služby se jeden rok jako člen národního družstva věnoval velkorážnímu

biatlonu a poté přešel k malorážnímu. Členem reprezentačního družstva ÚV Svazarmu byl až do roku 1969.

Závodní činnost sice ukončil v roce 1972, ale nikdy lyžovat nepřestal. Jako trenér I. třídy v běhu na lyžích se v TJ RZ Abertamy věnoval mladým lyžařům, aby jim předal své zkušenosti a pomyslnou běžeckou štafetu.

4.5 JOSEF GRAULÍK

Josef Graulik (viz. Příloha 21) se narodil 29. 11. 1927 v obci Šaštín – Stráže. Malebné městečko se nachází v Trnavském kraji, v okrese Senica. Odtud putoval přes polovinu České republiky, aby zakotvil v Krušných horách. Tehdy mu bylo pouhých sedmnáct let, když se na čas usadil v Horní Blatné. Odtud se přestěhoval do nedalekého Perninku a zde zůstal natrvalo. Sportovní nadání se u něho projevilo v době základní vojenské služby, kde se věnoval boxu v lehké váze. Po návratu se aktivně zapojil do fotbalového oddílu a odtud byl jen krůček k běžeckému lyžování. Tady poznal své budoucí klubové přátele a poprvé se postavil na lyže. Za jejich pomoci a urputnosti jemu vlastní se za krátkou dobu naučil lyžovat. Jako člen TJ Jiskra Abertamy absolvoval celou řadu soutěží v běhu na lyžích, branných soutěží, Sokolovských závodů branné všestrannosti, kde dosáhl výborných výsledků. Jako člen Svazarmu patřil mezi dobrovolníky, kteří společně se skokanem Mieslem stavěli svépomocí skokanské můstky v Perninku a v Abertamech. Ke sportu vedl i své dvě děti. Oba patřili k předním závodníkům lyžařského oddílu. „Kromě mámy u nás lyžovala celá rodina“ (Graulik, 2015). Po ukončení závodní kariéry se podobně jako jeho oddíloví kolegové věnoval práci v TJ RZ Abertamy jako trenér a nepostradatelný lyžařský servisman. Jeho vynikající „máza“ na lyže mnohokrát zajistila vítězství oddílovým závodníkům. Optimisticky naladěný a vždy s úsměvem. Dnes by se dožil osmdesáti šesti let.

5 ZAKLADATELÉ LYŽAŘSKÉHO ODDÍLU TJ SOKOL PERNINK

5.1 JIŘÍ HOLÝ

Světlo světa spatřil v roce 1941 v Chlumčanech u Plzně. Bylo mu deset let, když se s ro diči a mladším bratrem Rudolfem přistěhovali do Perninku. Měl tedy výborné horské podmínky a sníh k tomu, aby začal lyžovat. Vyučil se truhlářem a řemeslo vykonává dodnes. Na lyže se postavil v raném věku a v 60. letech v době velkého rozmachu klasického lyžování se úspěšně proháněl bílou stopou jako člen TJ Jiskra Abertamy. Pro svého mladšího bratra se stal lyžařským vzorem. Do kontaktu se závodním lyžováním se Holý dostal díky zimním víkendovým srazům, které pořádala Koubkova sportovní škola v Perninku. Na kontrolních závodech si poprvé zvolil běh na lyžích. Po odchodu Koubka z Perninku přešel pod Jiskru Abertamy, kde se společně s Hofmannem, Polákem, Königem a mnoha dalšími úspěšně závodil ve veřejných, okresních i krajských běžeckých soutěžích. V Perninku zůstal natrvalo a ke sportu vedl i své dva syny. Po ukončení závodní činnosti se vrátil do Perninku a společně s Mikulášem Polákem znovu vzkřísili původní lyžařský oddíl s novým názvem TJ Sokol Pernink, kde se jako trenér II. třídy věnoval mladým lyžařům.

5.2 RUDOLF HOLÝ

Rudolf Holý (viz. Příloha 22) se narodil v Podbořanech u Prahy. V osmi letech poprvé stanul Rudolf Holý na startu abertamského závodu v běhu na lyžích. Pět set metrů dlouhou vzdálenost tehdy absolvoval ne příliš úspěšně na sjezdovkách. Na upravených a po prvním vítězství se mu běhání na lyžích začalo líbit. Napodoboval lyžařský styl starších kolegů a získával cenné zkušenosti. Během své závodní činnosti se stal krajským přeborníkem Západočeského kraje, jako mladší dorostenec vítězem Abertamských štafet. Významnější úspěchy přišly v období vojenské služby, kde soutěžil v brigádních přeborech pohraničních rot a v biatlonu. Tomu se nadále věnoval i po návratu v roce 1970. V Perninku se usadil, i když s menšími přestávkami, kdy pobýval ve Švédsku. Po návratu z ciziny se připojil jako trenér II. třídy k založenému lyžařskému oddílu, v jehož čele stál bratr Jiří a předsedou TJ Sokol Pernink byl J.Piwko.

6 OHLÉDNUTÍ SE ZAKLADATELI

6.1 ROZHOVOR S PAVLEM SCHREIBEREM

Bývalý předseda TJ RZ Abertamy

Mnozí rodáci z Abertam a Perninku byli velmi úspěšnými v zimních sportech.

Jak jste se dostal k běhu na lyžích Vy sám?

„Od roku 1950 se v Krušných horách rozvíjely různé druhy sportu a já sám jsem dělal více sportů najednou, včetně fotbalu. Nikdo mě sportovat nenutil. Byla to touha závodit a vyhrávat, která mě nakonec přivedla na startovní čáru běhu na lyžích. A u toho jsem zakotvil. Několikrát jsem se probojoval na mistrovství Československa, cestoval jsem do Krkonoš, do Banské Bystrice na Slovensku, do Nového Města na Moravě. Absolvoval jsem náročné závody jako byla Kraslická třicítka.“

Po ukončení závodní činnosti jste působil jako předseda lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy. Jak to vnímáte s odstupem času?

„S Gerhardem Kraklem, Janem Zenkerem, Egonem Hoffmannem a Josefem Graulíkem nás spojovalo velké přátelství, a tak jsme si řekli, že založíme společně lyžařský oddíl. Jako generál potřebuje svoji armádu, protože bez ní není nic, tak já jsem měl kolem sebe kamarády, na které bylo absolutní spolehnutí. Každý byl v něčem výborný, zastával určitou pozici a dohromady jsme tvořili vynikající tým. Bez této vzájemné podpory bychom se společně nemohli pouštět do budování oddílu a do organizace náročných sportovních soutěží jako byl přebor ČSR smíšených dorosteneckých družstev a zároveň národní kvalifikační závod dorostu v běhu na lyžích v roce 1979.“

Máte za sebou spoustu let práce s mládeží. Společně jsme prožili spoustu pěkných zážitků na soustředěních, na závodech. Jaké je Vaše ohlédnutí?

„Za vás mladé jsme měli od začátku do konce zodpovědnost a dobře jsme si to uvědomovali. Nejraději však vzpomínám na výborný kolektiv všech vedoucích a stejně

tak vynikající kolektiv závodníků... společné cestování autobusem Ikarus a společně sdílené radosti ze sportovního vítězství.“

Ještě běháte na lyžích ?

„Ano, zrovna včera jsem byl na lyžích. Letošní zima je pro běžkaře ideální. Několik měsíců kvalitní sníh, skvěle upravené lyžařské stopy, nádherné slunečné podnebí.... Byl by hřích neprojet se na běžkách! “

Máte nějaký recept na skvělou kondici ?

„Za ta léta jsem pochopil, že člověk musí být pořád v něčem činný a musí se neustále udržovat v dobré tělesné kondici, protože teprve pak zůstává stále mladý.... “

Co tedy plánujete v nejbližší době?

„Chystáme se vybudovat lyžařské muzeum na úradě v Abertamech, muzeum rukavičkářské výroby už se zde nachází. Počítáme s Tvoji pomocí!“

Váš celý život je spjat s Krušnými horami. Jak se tu cítíte?

„V Krušných horách jsem se narodil, mám tady svoji rodinu, své přátele, kterých si vážím a jsem hrdý na to, že jsem tady mohl prožít svůj život “ (Dibelková, 2015).

6.2 ROZHOVOR S RUDOLFEM HOLÝM

Trenér TJ Sokol Pernink

Společně se svým bratrem jste působili v 60. - 70. letech jako trenéři II. stupně v lyžařském oddíle TJ Sokol Pernink. Vaše vedení oddílu bylo ve srovnání s TJ RZ Abertamy mnohem užší, kdo vám pomáhal?

„Předsedou oddílu byl pan Piwko, který zařizoval veškeré náležitosti související s činností oddílu. My s bratrem jsme absolvovali zkoušky trenéra III. třídy na Pradědu a II. třídy v Novém Městě na Moravě. V Sokolu nám pomáhali zapálení rodiče závodníků a jsem

tomu rád. Při odjezdu na závody musely být přistaveny někdy i dva autobusy, jaký byl velký zájem o běžecké lyžování, nejen z řad závodníků, ale i rodičů a diváků.“

Prožil jste s oddíly TJ RZ Abertamy a TJ Sokol Pernink nejúspěšnější léta v jejich trvání. Na co rád vzpomínáte?

„Určitě na to, jak jsme byli v lyžování úspěšní, ale především na to, že lyžování bylo tehdy masovým sportem, o který byl veliký zájem z řad mládeže i dospělých.“

Na několik let jste si odskočil do Švédska. I tam jste pokračoval v běžeckém lyžování? Máte možnost srovnání?

„Ve Švédsku jsem se jako trenér I. třídy věnoval trenérské činnosti systematicky od nejmenších dětí. Tréninkové metody tam byly podobné jako u nás. Sportovní centra patřila městu a to také zajišťovalo technické zázemí, skútry, osvětlená kolečka.“

Váš nejtěžší závod?

„Absolvoval jsem dvakrát závod Vasaloppet ve Švédsku na devadesátakilometrové trati. Asi nejtěžší byla Jizerská padesátka. Závod byl sice kratší, ale v průběhu začalo hustě sněžit a čerstvý prachový sníh se začal lepit na skluznici. Pamatuji si, jak jsme lyže drhli o větve na zemi, abychom nalepené „bakule“ strhli dolů.“

(Dibelková, 2015)

6.2 ROZHOVOR S GERHARDEM KRAKLEM

Jednatel TJ RZ Abertamy, rozhodčí I.třídy pro skoky na lyžích

Dlouhá léta jste působil v lyžařském oddíle TJ RZ Abertamy. Jaká byla vaše kariéra rozhodčího?

„První zkoušky rozhodčího jsem složil už v roce 1958, to jsem byl ještě členem oddílu Jiskra Abertamy. Tyhle zkoušky dělali i Schreiber a Zenker. Jako rozhodčí v běhu na lyžích, ve skoku a závodu sdruženém jsme působili dlouhá léta nejdřív v Jiskře a potom

v TJ RZ Abertamy. My jsme spolu organizovali všechny veřejné soutěže v okolí, okresní, krajské, ale i národní kvalifikační. Za ta léta se jich nashromáždilo mnoho. Samozřejmě i Abertamské štafety míru.“

Byl jste nominován jako rozhodčí na mezinárodní závody, můžete prozradit, kam to bylo?

„Byl jsem nominován jako rozhodčí ve skoku na lyžích nejprve v České republice, bylo to v Liberci, Harrachově, na Štrbském Plese a pak jsem se dostal do bývalé NDR. Když jsem složil zkoušky mezinárodního rozhodčího, tak jsem se dostal na světové poháry ve Švýcarsku, do Sappora v Japonsku, do Lahti a Kuopio ve Finsku a účastnil jsem se i Turné čtyř můstků v Rakousku a v Německu.“

Jaký je Váš největší úspěch v kariéře rozhodčího?

„Jako stylový rozhodčí na Mistrovství světa v Ramsau v Rakousku v roce 1999 jsem se dostal do naprosté blízkosti nejúspěšnějších skokanů a na to nejraději vzpomínám.“

Velice brzy jste se stal rozhodčím v běhu na lyžích. Co vás vedlo k tomu, že jste si vybral nakonec rozhodování ve skoku na lyžích? Co vás přimělo usilovat o pozici mezinárodního rozhodčího FIS?

„Byl jsem opravdu mladý, bylo mi osmnáct let, když jsem složil zkoušky rozhodčího III. třídy. Měli jsme to vlastně v rodině přes dvě generace, a tak nebylo velké rozhodování. Ke skokům jsem neměl daleko, protože v Abertamech skákali a běhali v šedesátých letech všichni. Dělal jsem rozhodčího v běhu na lyžích, a tehdy Ruda Höhnle a Sigi Holub skákali na můstku v Hřebečné a vlastně oni mě přivedli na myšlenku měřit skoky. Oficiálně jsem je poprvé měřil pak na Mistrovství světa na Štrbském Plese. No a pak v roce 1983 přišly zkoušky mezinárodního rozhodčího“ (Dibelková, 2015).

7 ÚSPĚCHY ZA HRANICEMI REPUBLIKY

7.1 RUDOLF HÖHNL

Zasloužilý mistr sportu, bronzový skokan na velkém můstku z Mistrovství světa ve švédském Falunu. Narodil se 21. 4.1946 v Lomaznicích u Kadaně, o dva roky později se rodiče stěhovali na umístěnku do Perninku v Krušných horách. Dnes již perninský rodák začal lyžovat ve čtyřech letech. V deseti letech sjel skokanský můstek v Horní Blatné a mohl absolvovat svoje první závody. Rudolf Höhnl vyhrál a tehdejší reprezentant republiky Dalibor Motejlek mu věnoval první skokanské lyže. Následoval maraton skokanských závodů v nejbližším okolí (viz. Příloha 23).

V roce 1956 byl členem západočeské výpravy na mistrovství republiky žactva v Harachově, kde skákal na lyžích a absolvoval i závod sdružený. Nastal čas přemýšlet o budoucnosti. Kopaná nebo skoky? Rozhodl se srdcem. V sedmnácti letech se stal členem juniorské reprezentace Československé republiky ve skoku na lyžích, pod vedením zasloužilého trenéra Zdeňka Remy. Následovaly mnohé úspěchy jak na domácím, tak na světovém poli. Nejvýznamnějším byla nominace do reprezentačního družstva dospělých v roce 1964, třikrát za sebou reprezentace ČSR na OH, v Grenoblu (1968), Sapporu (1972) a Innsbrucku (1976). Třikrát absolvoval mistrovství světa, v roce 1966 v Oslo, v roce 1970 ve Vysokých Tatrách a v roce 1974 ve Falunu, kde si doletěl pro bronzovou medaili ve skoku z velkého můstku .

Po odchodu z reprezentace absolvoval Rudolf Höhnl trenérskou školu a pokračoval v lyžařském klání jako trenér juniorského reprezentačního družstva skokanů na lyžích ve SVS – M Dukla Liberec. Od roku 1983 působil v Mezinárodní lyžařské federaci a byl členem subkomise FIS vedoucích a trenérů skoku na lyžích. Jeho rukama prošla zvučná jména sportovců jako Ploc, Parma, Dluhoš, Švagerko... Na čas se stal i trenérem švýcarského skokanského reprezentačního družstva.

Sportovec, který se učil skákat z můstku (viz. Příloha 24) v Perninku.

V roce 2000 byla Rudolfu Höhnlvi udělena cena Nejlepšího lyžaře Karlovarského kraje dvacátého století (Kulhánek, 1989).

DISKUZE

Prvním úkolem bylo prozkoumat nashromážděné zdroje informací. Mezi ně patřily písemné prameny archivů lyžařských oddílů TJ RZ Abertamy a TJ Sokol Pernink, soukromý archiv lyžování Gerharda Krakla, lyžařské kroniky obou oddílů, kronika města Abertam, kronika obce Pernink, dále dobový fotografický materiál, místní periodika. Při porovnání zjištěných dat a faktů s výpovědmi pamětníků a se vzpomínkami autora chyběly údaje o prvopočátku vzniku TJ Sokol Pernink. Postrádaný článek historie byl doplněn o data z kroniky obce Pernink. Domnívám se, že se podařilo vytvořit poměrně ucelený přehled vývoje.

V své diplomové práci jsem zpracovala historii lyžařských oddílů TJ RZ Abertamy a TJ Sokol Pernink od jejich prvopočátku do roku 1989. Historie obou jednot sahá do období přelomu 19. a 20. století, kdy první spolek lyžníků vytvořili otcové pozdějších zakladatelů lyžařských oddílů, němečtí starousedlíci. V roce 1946 byl abertamskými německými rodáky založen klub Jiskra a souběžně vznikl i Baník Abertamy. Oba byly v roce 1959 sloučeny v TJ Jiskra Abertamy v čele s Janem Zenkerem. Vzniku obou tělovýchovných jednot předcházela závodní činnost budoucích zakladatelů, kteří v roce 1964 ustavili TJ Sokol Pernink a v roce 1966 TJ RZ Abertamy. Abertamskou jednotu založili Jan Zenker, Pavel Schreiber, Gerhard Krakl, Egon Hofmann a Josef Graulík. Perninskou pak Jiří Holý a Mikuláš Polák. Do činnosti TJ Sokol se v roce 1971 zapojil trenér Rudolf Holý a Robert Piwko jako její nový předseda. Abertamští v tomto složení zůstali až do roku 1982, kdy se novým předsedou jednoty stal Miroslav Murčo. V roce 1985 vystřídal Pavla Schreibera po devatenácti letech nový předseda lyžařského oddílu Tomáš Naňka. Činnost obou jednot byla ukončena v roce 1989.

Při objasňování historie klasického lyžování v Abertamech a Perninku jsem podstatný výklad věnovala událostem v prvopočátku, které jistě ovlivnily budoucí podobu lyžování. Především německé obyvatelstvo zde zakládalo první lyžařské spolky HDW a stavělo skokanské můstky. Nejpopulárnějším byl tehdy běh na lyžích. Při prvních závodech v roce 1910 se startovalo přímo z náměstí. V těsné blízkosti skokanských můstků vznikala nová sportovní centra, kde se souběžně se skoky na lyžích pořádali i závody sdružené, zakončené lyžařskou exhibicí. Po 2. světové válce zájem o klasické lyžování v Abertamech a Perninku neustával, zformovaly se zde tělovýchovné jednoty RZ a Sokol a

dosahovaly výrazných úspěchů ve všech klasických disciplínách. V roce 1972 byly skoky na lyžích a závod sdružený ukončeny. Lyžařské oddíly TJ RZ Abertamy a TJ Sokol Pernink nadále pokračovaly v běžeckém lyžování.

Při hledání osobností spojených s klasickým lyžováním jsem kontaktovala zakladatele obou oddílů. Bývalého předsedu TJ RZ Abertamy Pavla Schreibera, jednatele Gerharda Krakla, trenéra Egona Hofmanna, bývalého předsedu TJ Sokol Pernink Jiřího Holého, trenéra Rudolfa Holého a bronzového skokana na lyžích z MS ve Falunu Rudolfa Hóhlna. Dále jsem oslovila Josefa Graulíka mladšího, který mi poskytl údaje o svém otci. Všichni žijí v blízkém okolí a velice ochotně mi poskytli informace. Osobní setkání se všemi zakladateli mi umožnilo získat mnohé vzpomínky a jejich pohled na historii oddílů. Formou polostrukturovaných rozhovorů jsem se dotazovala Pavla Schreibera, Rudolfa Holého a Gerharda Krakla.

ZÁVĚR

Na základě podrobného prozkoumání historických pramenů jsem došla k závěru, že vývoj lyžování v Krušných horách, potažmo v oblasti Perninku a Abertam, prošel významnými etapami, které výrazně ovlivnily jeho podobu. Potvrdilo se, že především německé obyvatelstvo žijící v pohraničí se podstatnou měrou podílelo na zakládání prvních turistických spolků a na stavbě skokanských můstků. Po 2. světové válce české obyvatelstvo toužilo naučit se lyžovat. V Abertamech vznikly kluby Jiskra Abertamy (RZ) a Baník Abertamy (důl Jáchymov). Možná proto, že stabilní podnik RZ držel ochrannou ruku nad klubem, se Abertamy staly centrem rozvoje lyžování obou obcí, kam se soustředilo sportovní dění.

První a zcela nový pohled na sportovní vyžití zprostředkoval obyvatelstvu v Perninku a Abertamech učitel zdejší ZŠ Gabriel Koubek založením dorostenecké sportovní školy. Toto setkání bylo sice krátké, ale zásadní. V tomto období se formovali naši budoucí nejlepší skokani, běžci a sdruženáři. S odchodem Koubka se sportovci z Perninku přesunuli pod Jiskru Abertamy a teprve po ukončení závodní činnosti v roce 1964 založili lyžařský oddíl Sokol Pernink. O dva roky později v roce 1966 je již Jiskra nahrazena TJ RZ Abertamy.

V případě jednotlivých druhů klasického lyžování nelze říci, který z nich byl významnější. Všechny měly úspěch, i když každá disciplína v jiném období. V roce 1972 byla předčasně ukončena činnost skokanů. Lze se jen domnívat, zda by se v případě finančních dotací na obnovu odrazišť skákalo déle. Plány na stavbu větších můstků již byly připravené. Pochopitelně s ukončením skoků se uzavírá i závod sdružený.

Podle mého názoru prošlo klasické lyžování jako celek třemi významnými etapami vývoje. Desetiletým obdobím od sloučení Jiskry Abertamy s Baníkem do roku 1969, kdy se rozvíjely všechny lyžařské disciplíny, obdobím zlaté éry, kdy dominoval především běh na lyžích a ostatní klasické disciplíny doznávaly a nakonec obdobím určité stagnace do roku 1986. Následně revoluční přeměny v roce 1989, kterými procházela naše republika, ukončily činnost obou tělovýchovných jednot.

RESUMÉ

Diplomová práce se věnuje vývoji klasického lyžování ve světě, v Krušných horách jako celku, ale především se zaměřuje na vznik a vývoj v oblasti Abertam a Perninku. Ve své teoretické části pojednává o původu lyží ve světě a o jejich rozšíření do Evropy a Krušných hor. V praktické části se zabývá historií lyžařských oddílů, které zde byly založeny. Cílem práce je vytvořit ucelený přehled historického vývoje klasického lyžování v této oblasti od jeho počátku do roku 1989. Základem pro hodnocení bylo prostudování kronik lyžařských oddílů, zpráv členských schůzí, výsledkových listin a korespondence. Velkým přínosem byla osobní setkání s přímými zakladateli, pamětníky a bývalými lyžaři.

KLÍČOVÁ SLOVA: klasické lyžování, historie klasického lyžování, skoky na lyžích, běh na lyžích, závod sdružený, lyžařské oddíly TJ Sokol Pernink, TJ RZ Abertamy

RESUMÉ

The thesis deals with the development of classical skiing in the world, in the Ore mountains as a whole, but primarily focuses on the emergence and development of skiing in the area of Pernink and Abertamy. In the theoretical part discusses the origin of skis in the world, about their expansion in Europe and in the Ore mountains. In the practical part deals with history of the ski section TJ RZ Abertamy a TJ Sokol Pernink, which were based here. The goal is to create a comprehensive overview of the historical development of classical skiing in this area from the beginning until the year 1989. The basis for the evaluation were the Chronicles and Archives of the ski section, news from the member meetings and meetings with the founders of ski sections. A great benefit was a personal meeting with direct founders, old witnesses and former skiers.

KEY WORDS : Classical skiing, history of classical skiing, ski jumping, cross-country skiing, nordic combined, ski clubs of skiing TJ Sokol Pernink and TJ RZ Abertamy

SEZNAM LITERATURY

Bibliografické zdroje:

- 1/ DAVID, Petr, Karel HAMPL, Jaroslav POTMĚŠIL, Stanislav SLAVÍK, Aleš SUK a Pavel ZELENKA. 2013. *110 let našeho lyžování*. Praha: S & D, 2013, 438 s. ISBN 978-808-6899-688.
- 2/ GNAD, Tomáš a kol. 2001a *Kapitoly z lyžování*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 240 s. ISBN 80-246-0241-5.
- 3/ GNAD, Tomáš a kolektiv. 2002b. *Kapitoly z lyžování*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2002, 240 s. ISBN 80-246-0241-5.
- 4/ KULHÁNEK, Otto. *Zlatá kniha lyžování: z dějin československého a světového lyžařství*. Vyd. 1. Praha: Olympia, 1989, 597 p.
- 5/ PETERKOVÁ, Jana. *Tvorba diplomové práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Oeconomica, 2011. 81 s. ISBN 978-80-245-1791-9.
- 6/ TOUŠEK, Václav et al. *Česká republika - portréty krajů*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005. 136 s. ISBN 80-239-6305-8.
- 7/ MICHALÍK, P., ROUB, Z., Vrbík, V. *Zpracování diplomové a bakalářské práce na počítači*. 2. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 2006. 68 s. ISBN 80-7043-458-9.
- 8/ MIKŠÍČEK, Petr. *Znovuobjevené Krušnohoří: průvodce po živoucích i zaniklých místech centrálního Krušnohoří = Das wiederentdeckte Erzgebirge: ein Führer durch die lebendigen und verschwundenen Orte des Zentralerzgebirges*. 2., rozš. vyd. Boží Dar: Obec Boží Dar, 2005. 436 s.
- 9/ MIKŠÍČEK, Petr. *Znovuobjevené Krušnohoří: průvodce po živoucích i zaniklých místech centrálního Krušnohoří = Das wiederentdeckte Erzgebirge: ein Führer durch die lebendigen und verschwundenen Orte des Zentralerzgebirges*. 3., upr. vyd. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2006. 436 s. ISBN 80-86125-70-X.
- 10/ SCHENKE, Anton. *Annaberg – Bucholz*. Layout&Satz, 2008. Annaberg, 2008.
- 11/ SLAVÍK, Josef a Stanislav SLAVÍK. *Naše skokanské můstky*. Jilemnice: Gentiana, 2003, 167 a. ISBN 80-247-0015-8.
- 12/ SOUMAR, Libor a BOLEK, Emil. *Běh na lyžích: výbava, technická příprava, klasika, bruslení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2001. 130 s. ISBN 80-247-0015-8
- 13/ SOUMAR, Libor a BOLEK, Emil. *Běh na lyžích*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. 124 s. ISBN 978-80-247-3966-3
- 14/ WIESER, Stanislav a kol. *Železnici Porolavím a přes Krušné hory: 100 výletních tras pěšky, na kole, na lyžích*. 1. vyd. Nejdek: [s. n.], 1998. 143 s.

15/ REINELT, Willy. *Bärringen: Bilder einer Stadt*. Vöhringen, 1966.

Diplomové práce:

PFEIFEROVÁ, Pavlína. In: *Historie lyžování v Krušných horách* [online]. Praha, 2013[cit. 2015-04-06]

Dostupné z: <http://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120132914/?lang=cz>

Periodika a klubové zdroje:

- 1/ LINHART, Jiří. Živá legenda krušnohorského lyžování, perninský Jan Zenker slaví devadesátku! *Karlovarský deník*. 2010, roč. 19, č. 187, s. 3. ISSN 1802-1069
- 2/ KUPILÍK, Jiří. Vrcholový sport je už na úplně jiné úrovni. *Krušnohorský Herzgebirge Luft: Měsíčník Krušné hory - západ*. 2015, roč. 4, č. 3, s. 10 - 12.

Kronika lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy

Kronika lyžařského oddílu TJ Sokol Pernink

Soukromé archivy zakladatelů a pamětníků Schreiberů P. a Krakla G.

JINÉ ZDROJE:

Téma: Historie lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy

Interview s Pavlem Schreiberem, předsedou lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy.
Abertamy 12. 3. 2014, 27. 12. 2014

Téma: Historie lyžařského oddílu TJ Sokol Pernink

Interview s Rudolfem Holým, trenérem lyžařského oddílu TJ Sokol Pernink
Pernink 15. 1. 2015

Téma: Historie lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy

Interview s Gerhardem Kraklem, jednatelem lyžařského oddílu TJ RZ Abertamy
Abertamy 12. 3. 2014, 17. 2. 2015

Téma: Skoky na lyžích v Perninku

Interview s Rudolfem Höhnlem, bronzový skokan z MS ve Falunu
Pernink 18. 3. 2014, 19. 2. 2015

Téma: Historie lyžařského oddílu TJ Sokol Pernink

Interview s Jiřím Holým, předsedou lyžařského oddílu TJ Sokol Pernink
Pernink 25. 3. 2015

8 PŘÍLOHY

8.1 PŘÍLOHA 1 - SRAZ NĚMECKÉHO SPOLKU CVIČITELŮ „TURNFEREIN“ V PERNINKU

8.2 PŘÍLOHA 2 - ZIMNÍ CESTY Z PERNINKU DO ABERTAM ROKU 1910

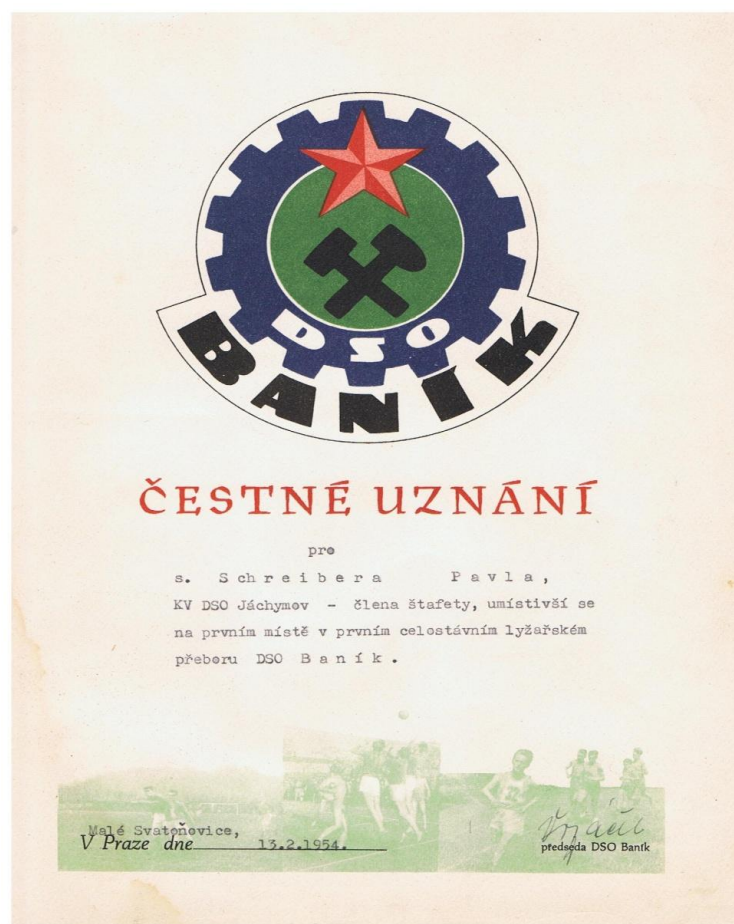
Tiefverschneite Straßen nach Platten und Abertham

8.3 PŘÍLOHA 3 - PAVEL SCHREIBER

8.4 PŘÍLOHA 4 - SCHREIBERŮV DIPLOM ZA 1. MÍSTO VE ŠTAFETĚ V ROCE 1954

8.5 PŘÍLOHA 5 - JAN ZENKER NA LYŽÍCH

8.6 PŘÍLOHA 6 - TJ JISKRA ABERTAMY. ZLEVA KÖNIG, SCHREIBER, HOLÝ, HOFMANN.

8.7 PŘÍLOHA 7 - DIPLOM PŘEBORNÍKA OKRESU

8.8 PŘÍLOHA 8 - SKUPINOVÉ FOTO

8.9 PŘÍLOHA 9 - ZÁVODY NA KOLEČKOVÝCH LYŽÍCH V ABERTAMECH

8.10 PŘÍLOHA 10 - PŘEBOR JEDNOTY (JAN ZENKER, ZA NÍM JOSEF GRAULÍK)

8.11 PŘÍLOHA 11 - PŘÍPRAVA NA SOUSTŘEDĚNÍ DO NDR

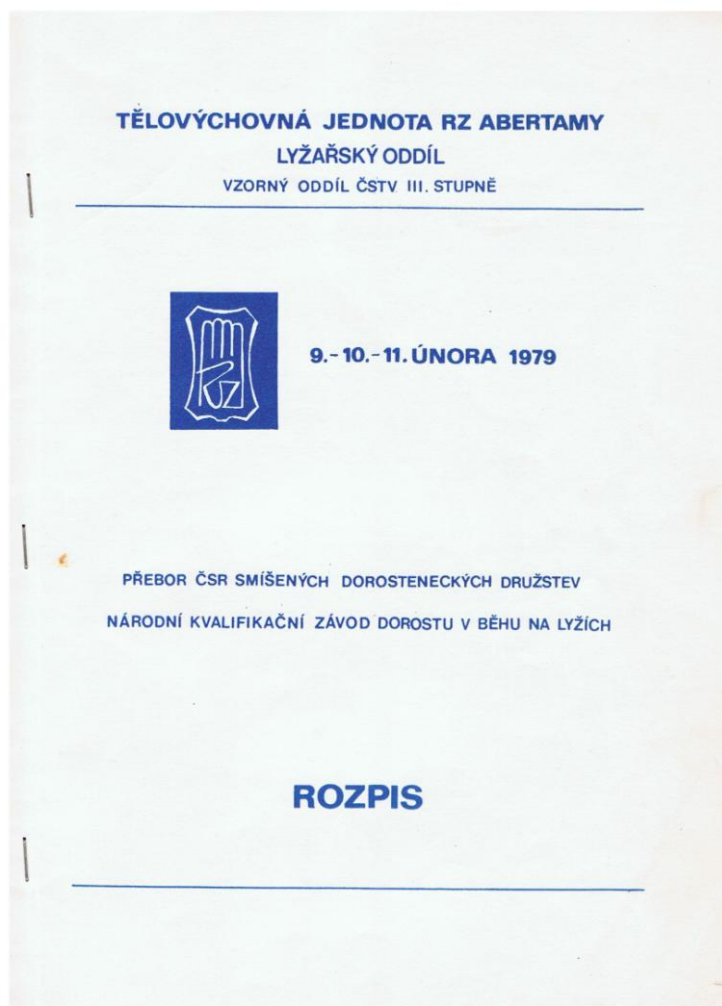
8.12 PŘÍLOHA 12 - PETR LET A ONDŘEJ TRNKA

8.13 PŘÍLOHA 13 - SOUSTŘEDĚNÍ NA MÁCHOVĚ JEZEŘE

8.14 PŘÍLOHA 14 - NKZ A P - ČSR SMÍŠENÝCH DRUŽSTEV

8.15 PŘÍLOHA 15- DOSTUPNÝ PŘEHLED ABERTAMSKÝCH ŠTAFET Z LYŽAŘSKÝCH ZÁZNAMŮ

Rok	Počet štafet	Vítězné družstvo
1954	22	TJ Baník
1956	27	TJ Jáchymov
1957	12	Jiskra Harrachov
1958	20	Slávie VŠ Praha
1962	57	TJ Jiskra Abertamy I.
1963	58	TJ Jiskra Abertamy I.
1965	61	TJ Jiskra Abertamy I.
1967	73	Jiskra Domažlice
1968	39	Slovan Karlovy Vary I.
1969	28	Baník Osek
1971	31	Slovan Karlovy Vary I.
1973	49	Slovan Karlovy Vary
1974	30	Traktor Oberwiesenthal I.
1976	80	Slovan Karlovy Vary
1978	77	SKI Jilemnice
1979	96	Stavební fakulta Praha
1980	72	SEOAP Jílové
1981	74	Slovan Karlovy Vary
1982	67	TJ SLAVIA Plzeň
1983	15	Tatran Chodov
1984	62	Slovan Karlovy Vary
1985	51	Slovan Karlovy Vary
1986	45	TJ Jiskra Nejdek
1987	52	Slovan Karlovy Vary
1988	47	Slovan Karlovy Vary I.
1996	10	Jiskra Nejdek
1997	6	LK Abertamy
1998	7	LK Abertamy
1999	11	TJ Ostrov
2000	11	Slovan Karlovy Vary
2001	13	TJ Ostrov
2002	4	LK Abertamy
2003	8	LK Abertamy
2006	7	Karlovy Vary
2007	6	LK Abertamy

(Pfeiferová, 2013)

8.16 PŘÍLOHA 16 - ZLEVA GABRIEL KOUBEK, JAN ZENKER, JOSEF GRAULÍK

8.17 PŘÍLOHA 17 - AREÁL ABERTAMY – HŘEBEČNÁ

8.18 PŘÍLOHA 18 - SKOKANI HOLUB JOSEF A HOLUB SIEGFRIED, UPROSTŘED HOFMANN

8.19 PŘÍLOHA 19 – ROZHODČÍ 1. TŘÍDY JIŘINA HNÁTOVÁ A GERHARD KRAKL

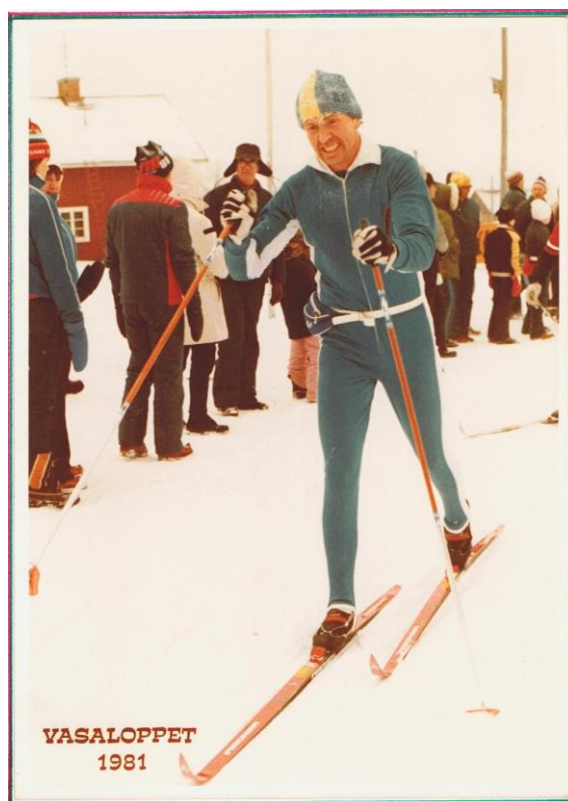
8.20 PŘÍLOHA 20 - EGON HOFMANN, 2015

8.21 PŘÍLOHA 21 - JOSEF GRAULÍK

8.22 PŘÍLOHA 22 - RUDOLF HOLÝ

8.23 PŘÍLOHA 23 - POHLED ZE SKOKANSKÉHO MŮSTKU (ABERTAMY)

8.24 PŘÍLOHA 24- RUDOLF HÖHNL

